

“România Durabilă” (SIPOCA 613)

Valul de cercetare sociologică RD18

Temă specială Covid

Dimensiunea socială a crizei Covid

Evoluții. 2020 vs 2021

Comparații. Indicatori obiectivi vs subiectivi

Analiză pe baza sondajelor speciale privind Covidul
realizate în cadrul proiectului România Durabilă
în perioada 2020 ... 2021

Livrabil

luna aprilie 2021

0. Metodologie

Scop

A optsprezecea cercetare sociologică din cadrul proiectului “România Durabilă” SIPOCA 613 (indicativ RD18) a avut drept scop realizarea unei cercetări sociologice pe bază de chestionar de opinie prin care să măsoare în mod comparativ opiniile românilor la adresa pandemiei coronvirale COVID-19 și a măsurilor întreprinse de statul român pentru combaterea pandemiei, la un an de la declanșarea pandemiei Covid.

Tema cercetării o reprezintă evaluarea percepției publice la adresa crizei Covid, în context comparativ, atât temporal (opinia publică din 2021 vs opinia publică din 2020), cât și a comparației dintre indicatorii obiectivi (evoluție Covid, cazuri infectate, consecințe: vindecați sau morți, vaccinări) și cei subiectivi (percepția la adresa subiectului Covid).

Teme de cercetare. Indicatori

Temele de cercetare privind criza Covid sunt operaționalizate în următorii indicatori, atât obiectivi cât și subiectivi:

EVOLUȚIA ȘI IMPACTUL COVID

INDICATORI OBIECTIVI

- Indicatori de intrare: persoane infectate Covid (zilnic, cumulativ)
- Indicatori de ieșire: morți din cauza Covid, vindecați în urma infectării Covid (zilnic, cumulativ)

INDICATORI SUBIECTIVI

- Evaluarea evoluției situației Covid în România în perioada următoare
- Estimarea impactului personal produs de către criza covid

- afectarea locului de muncă
- afectarea sănătății personale

MĂSURILE ANTI-COVID

INDICATORI SUBIECTIVI

- Nivelul de satisfacție la adresa acțiunilor statului român privind combaterea pandemiei coronavirus
- Percepția publică privind ajutorul oferit de Uniunea Europeană în combaterea crizei Covid
- Gradul de acceptare privind prelungirea stării de alertă pentru prevenirea pandemiei coronavirus
- Gradul de acceptare al diverselor măsuri anti-Covid instituite în ultima perioadă pe teritoriul României
- Evaluarea încrederii în sistemul de sănătate din România
- Evaluarea încrederii în informațiile oficiale transmise de instituțiile statului

VACCINAREA COVID

INDICATORI OBIECTIVI

- Doze de vaccin administrate, zilnic și cumulativ, agregat și defalcat pe doze (doza 1, doza 2 de rapel)
- Persoane vaccinate, zilnic și cumulativ, agregat și defalcat pe doze
- Mărci de vaccin administrate, zilnic

INDICATORI SUBIECTIVI

- Comportament de vaccinare: în ce măsură populația s-a vaccinat, defalcat pe doze - prima doză, respectiv a doua doză de rapel
- Opinie la adresa vaccinării: grad de acceptare a vaccinării, în general și defalcat pe diversele tipuri de vaccinuri disponibile (în România, comparativ cu alte vaccinuri de pe glob)
- Criza vaccinului Astra Zeneca: notorietate, opinie
- Percepția publică privind tema de dezbatere europeană „pașaportul de vaccinare Covid”

ȘTIRILE FALSE COVID

INDICATORI SUBIECTIVI

- Identificarea nivelurilor de acceptare a temelor de tip știri false (fake news) privind Covidul: existența virusului, sursa apariției sale, nivelul de pericolozitate, care sunt categoriile de vârstă afectate, validitatea statisticilor oficiale Covid prezentate către populație

Sursa indicatorilor obiectivi o reprezintă site-ul de Internet stirioficiale.ro¹, care prezintă comunicatele oficiale zilnice ale Grupului de Comunicare Strategică privind atât evoluția cazurilor Covid, cât și a vaccinării anti-Covid.

¹ <https://stirioficiale.ro/informatii>

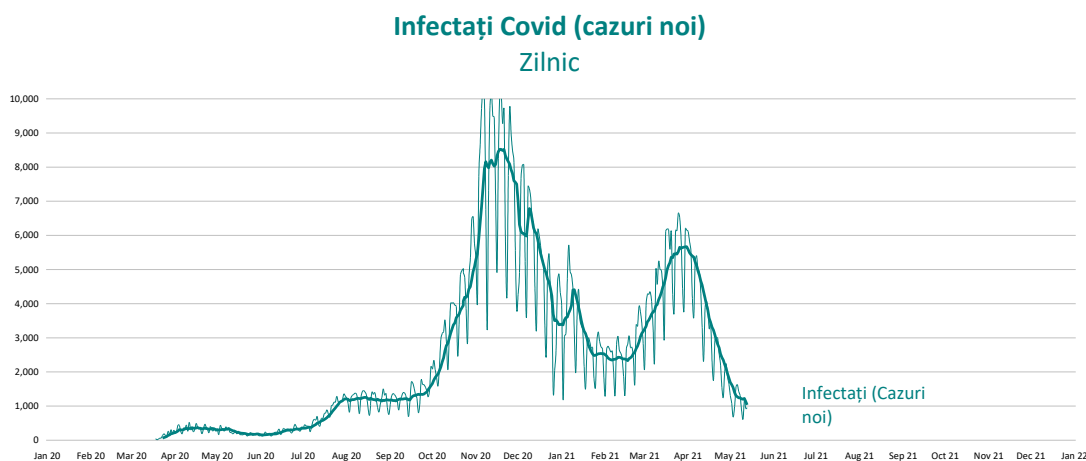
1. Evoluția și impactul Covid

INDICATORI OBIECTIVI²

Analiza evoluției crizei Covid necesită o abordare sistemică, prin care să putem cuantifica intrările și ieșirile din situația de boală. Intrările sunt definite de acele persoane care se infectează cu Covid și sunt identificate de către testările oficiale³. Ieșirile din boală sunt fie de manieră pozitivă (vindecați), fie de manieră negativă (morți)⁴.

Indicatori de intrare

1.1. Persoane infectate: cazuri noi Covid

² Sursa: stirioficiale.ro/informatii

³ Foarte importantă această mențiune metodologică. Nu toate cazurile de infecții Covid sunt identificate. Există o limitare semnificativă, dată pe de o parte de ponderea mare a cazurilor asimptomatice, pe de altă parte de reticența unora infectați de a interacționa cu cei care pot testa oficial infectarea. Estimarea acestei limitări metodologice depășește cadrul prezentului material.

⁴ Ambele ieșiri suferă și ele la rândul lor de certe limitări metodologice. Asimptoticii nu sunt contabilizați la vindecați. În cazul etichetării morților Covid, acest proces este pasibil să sufere de limitări atât de supra-reprezentare, cât și de sub-reprezentare. Din nou, estimarea acestor limitări metodologice depășește cadrul prezentului material.

STAREA ACTUALĂ. CELE MAI RECENTE DATE DISPONIBILE

Începutul lunii mai 2021 ne oferă o scădere puternică a cazurilor noi zilnice de infectare Covid.

E pentru prima dată după octombrie 2020, deci după opt luni de zile, dincolo de jumătatea rece a anului (sfârșit de toamnă / iarnă / început de primăvară), când numărul zilnic de cazuri scade la 1,000 de cazuri zilnice, nivel comparabil cu platoul de la sfârșitul verii trecute (aug-sept 2020).

EVOLUȚIE 2020 ... 2021

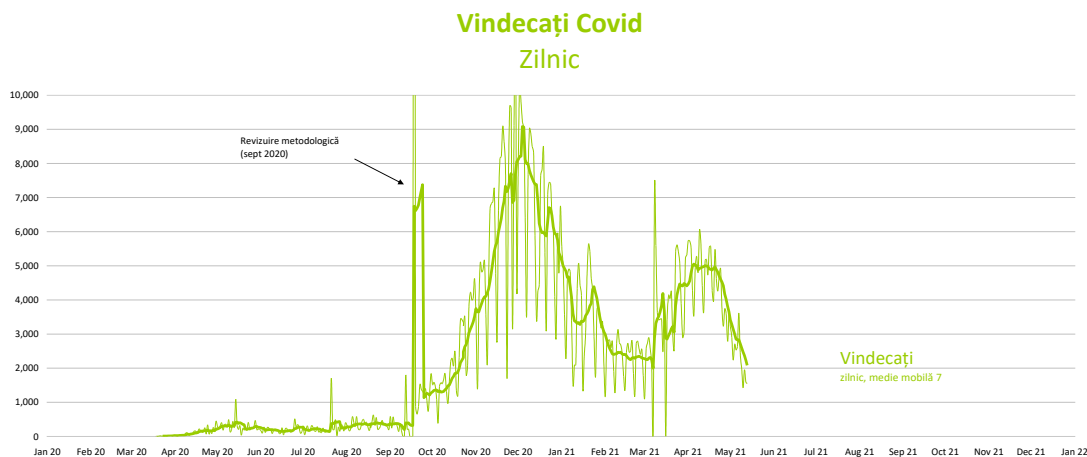
De la izbucnirea pandemiei, în primăvara lui 2020, identificăm următoarele etape distincte ale infectării populației României cu virusul Covid.

1. **IZBUCNIREA PANDEMIEI:** martie - mai 2020. Primăvara lui 2020 a fost martora izbucnirii acestei pandemii, la niveluri de infectări zilnice în jur de 500 de cazuri pe zi. Acest nivel la vremea respectivă a stârnit emoții puternice în societatea românească. Retrospectiv însă, având experiența valurilor din ultima perioadă, aceste 500 de cazuri zilnice s-au dovedit a fi un biet reziduu față de ceea ce urma să ne aștepte din toamna lui 2020 încolo.
2. **PRIMUL REGRES:** mai - iunie 2020. Sfârșitul primăverii 2020 a adus o scădere a numărului de cazuri spre 100 - 200 de cazuri. Societatea românească a răsuflat ușurată: Covidul nu e chiar atât de grav. Poate trece, totuși...
3. **CREȘTE DIN NOU:** iunie - sept 2020. Speranța că va trece repede și ușor s-a dovedit a fi deșartă. Din iulie încolo numărul zilnic de cazuri a crescut din nou, depășind repede primul micro-vârf din primăvară, de 500 de cazuri, și așezându-se într-un platou de aprox 1,000 de cazuri pe zi până la începutul lunii octombrie 2020

4. PRIMUL VAL ADEVĂRAT, „ĂLA MARE”: octombrie 2020 - ianuarie 2021. Când a venit toamna, deci frigul și lumea a intrat în casă, Covidul a izbucnit cu adevărat și în România, după ce acest lucru se întâmplase anterior și în alte țări de pe glob. De pe palierul de aprox 1000 de cazuri zilnice din lunile august - septembrie a decolat pur și simplu cu o pantă bine definită și abruptă până spre un puternic vârf de 10,000 de cazuri pe zi la mijlocul lunii noiembrie 2020. Măsurile de restricție socială asumate ca și consecință a izbucnirii acestui val puternic au dus, cu o inerție de aprox. 1 lună, la oprirea creșterii și în cele din urmă la prăbușirea acestui val în luna ianuarie 2021, spre un minim local de 2500 de cazuri. Se distinge un micro-val bine definit în prima jumătate a lunii ianuarie, foarte probabil consecință a sărbătorilor de iarnă
5. INTERMEZZO DE IARNĂ: feb 2021. O lună Covidul ne-a lăsat un pic în pace, consecință a măsurilor anti-Covid de distanțare socială și de prevenție. Numărul zilnic de infectări Covid identificate s-a plafonat în jurul valorii de 2,500 de cazuri
6. AL DOILEA VAL MARE: martie - aprilie 2021. Ne-a lăsat o lună, apoi ne-a luat din nou. Deși acest val nu s-a dovedit a fi la fel de mare ca cel din noiembrie - ianuarie, totuși a urcat aproape la fel de abrupt ca și primul și a atins un respectabil vârf de 6,000 de cazuri zilnice la sfârșitul lunii martie
7. VINE CĂLDURA, SCADE DIN NOU: mai - ? 2021. Momentul prezent ne găsește într-un nou punct de minim local. Pe tot parcursul lunii aprilie valul 2 a scăzut în mod foarte bine definit, întorcându-se înapoi la valorile de platou de la sfârșitul verii trecute, dinainte de primul val: în jur de o mie de cazuri pe zi.

Indicatori de ieșire

1.2. Vindecați de Covid

Indicatorul de ieșire Număr de vindecați Covid replică foarte fidel indicatorul de intrare Număr de infectați (Cazuri Covid).

STAREA ACTUALĂ. CELE MAI RECENTE DATE DISPONIBILE

În momentul de față (începutul lunii mai 2021) testele oficiale identifică aprox. 2,000 de vindecați Covid pe zi.

EVOLUȚIE 2020 ... 2021

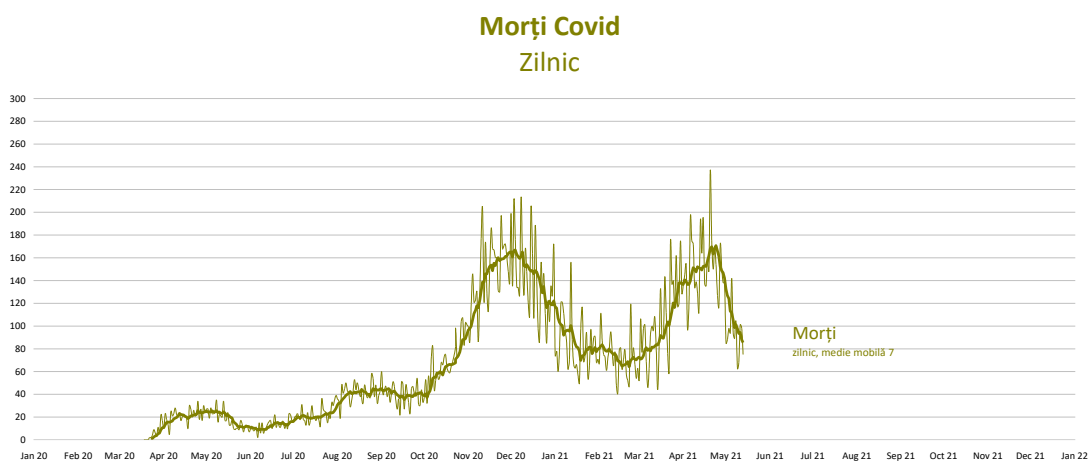
După cum spuneam, acest indicator replică fidel evoluția indicatorului de intrare Număr de infectări (cazuri Covid), cu o inerție de timp (time lag) de aprox. 2 săptămâni, cât reprezintă în medie timpul în care virusul Covid sălășluiește în corp și, drept consecință, durata bolii pentru cei simptomatici.

Nu vom mai trece în revistă etapele distincte indentificate în cazul numărului zilnic de vindecați, acestea fiind aceleași ca cele descrise mai sus, în cazul numărului de infectați.

Singura particularitate a acestei evoluții o reprezintă un vârf artificial la mijlocul lunii septembrie 2020, zvâcnire datorată unei revizuirii metodologice

a numărului de vindecați realizată de către autoritățile care înregistrează în mod oficial acest indicator.

1.3. Morți Covid

De departe, indicatorul obiectiv „Morți Covid” stârnește - pe bună dreptate - interesul și pasiunile cele mai puternice dintre toți indicatorii utilizați în analiza și comunicarea publică a pandemiei Covid.

STAREA ACTUALĂ. CELE MAI RECENTE DATE DISPONIBILE

În momentul de față (începutul lunii mai), numărul de morți a scăzut din nou spre 80 de cazuri pe zi.

EVOLUȚIE 2020 ... 2021

Ca și în cazul indicatorului de ieșire „Vindecați”, și indicatorul „Morți” replică fidel evoluția indicatorului de intrare „Cazuri noi / Infecțați Covid”.

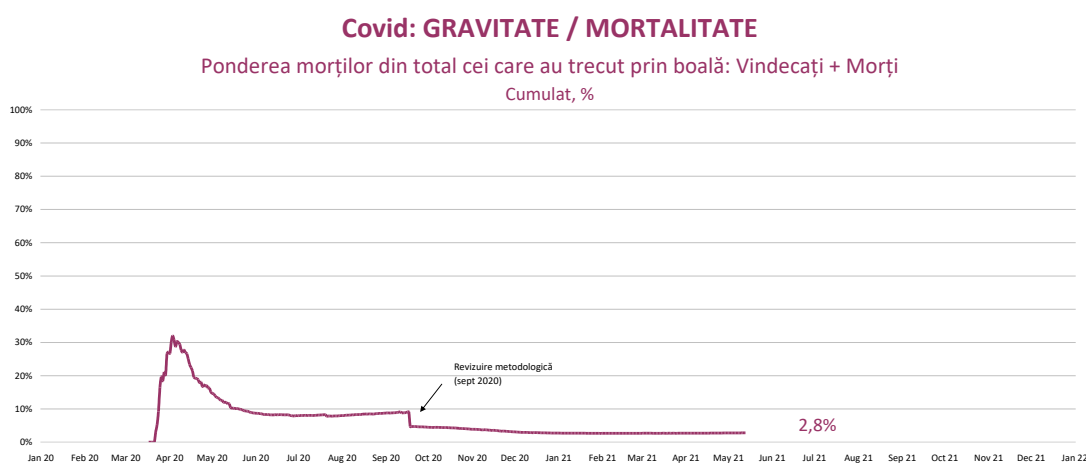
Dependența cauzală este evidentă.

Drept urmare, de-a lungul anului de criză Covid pe care îl analizăm, identificăm aceleași etape ca și în cazul numărului de infecțați noi Covid, cu aceeași diferență temporală (time lag) de aprox. jumătate de lună dată de specificul de incubație și de evoluție a bolii provocată de virusul Covid

1. IZBUCNIRE: aprilie - mai 2020. 20 cazuri / zi
2. PRIMUL REGRES: iunie - iulie 2020. 10 cazuri / zi
3. CREȘTE DIN NOU / PLATOU: aug - sept 2020. 40 cazuri / zi
4. PRIMUL VAL ADEVĂRAT, „ĂLA MARE”: oct 2020 - ian. 2021. Numărul de morți crește spectaculos, de la 40 de cazuri / zi la un vârf mediu de 160 cazuri pe zi în jurul lui 1 decembrie 2020 (cu maxime punctuale de peste 200 de cazuri / zi). Din decembrie încolo, timp de 2 luni, până spre februarie 2021, scade la 160 medie cazuri / zi la 70 - 80 cazuri / zi
5. INTERMEZZO DE IARNĂ: feb 2021. Luna februarie cunoaște un scurt respiro, înainte de al doilea val semnificativ. 70 - 80 cazuri / zi
6. AL DOILEA VAL MARE: martie - aprilie 2021. După scurtul intermezzo din februarie, numărul de morți Covid izbucnește din nou și o ia la deal, spre aprox. același vârf de 160 cazuri / zi cu maxime punctuale peste 200 de cazuri / zi. E de remarcat că, spre deosebire de evoluția numărului de cazuri noi (infecțați Covid), unde cele două valuri sunt inegale, valul unu mai mare decât valul doi, din păcate în cazul numărului de morți această inegalitate nu se mai păstrează, cele două valuri de toamnă și de primăvară dovedindu-se aproximativ egale, dacă nu ca volum (valul doi un pic mai îngust decât valul unu), cel puțin ca amplitudine / intensitate. Asta este fie din cauza creșterii virulenței variantei de Covid active în cel de-al doilea val (variante britanică), fie datorită reticenței populației de a se declara bolnavă (de unde scăderea valului doi de infecțați identificați). Fie o combinație supărătoare a acestor două explicații...

1.4. Gravitatea Covid: Rata de mortalitate Covid

Unul din cei mai importanți indicatori de care se ține cont în studiile epidemiologice îl reprezintă capacitatea bolii de a converti intrările în ieșiri negative. Cu alte cuvinte, capacitatea bolii de a-i omorî pe cei infectați. Indicatorul obiectiv utilizat îl reprezintă ponderea morților din total cei care au trecut prin boală, adică suma dintre vindecați și morți.

STAREA ACTUALĂ. CELE MAI RECENTE DATE DISPONIBILE

În momentul de față (început de mai 2021), Covidul omoară aproximativ 3% din cei care se îmbolnăvesc (2,8%). Nivelul de risc de moarte ca urmare a îmbolnăvirii cu Covid este comparabil cu cel din alte țări⁵

EVOLUȚIE 2020 ... 2021

Pe parcursul celui peste un an de când a izbucnit, Covid-ul a trecut printr-o etapă inițială de virulență deosebită, când omora chiar și 30% din cazurile identificate (luna aprilie 2020). De atunci, această valoare a scăzut în mod constant, ca urmare a creșterii numărului de cazuri testate și a extinderii universului testării dinspre nucleul dur al cazurilor foarte grave, care ajung la

⁵ Cf. Worldometers.info, site care agregă cele mai multe și mai valide / pertinente date Covid din întreaga lume. De ex. rata de mortalitate Covid în Italia în momentul de față este 3,3%. Sursa: <https://www.worldometers.info/coronavirus/country/italy/>, secțiunea Outcome of Cases (Recovery or Death)

spital, spre populația generală. La începutul pandemiei, doar cazurile foarte grave ajungeau să fie testate și, drept consecință, înregistrate în cazuistica oficială. Asta mai ales din cauza faptului că existau puține teste disponibile, dar și accentului pus pe cazurile din spitale - de unde și valorile foarte ridicate ale acestui indicator și, în consecință, un nivel scăzut de validitate al său.

Pe măsură ce s-au realizat din ce în ce mai multe teste, pătrunzându-se dinspre spital spre populația obișnuită, acest indicator a suferit o scădere constantă, crescându-i validitatea. Semnul cel mai clar de creștere a validității acestui indicator îl reprezintă evoluția sa din ce în ce mai bine definită, lină, asimptotică, datorită faptului că se realizează un număr mult mai mare de teste decât anul trecut pe vremea asta.

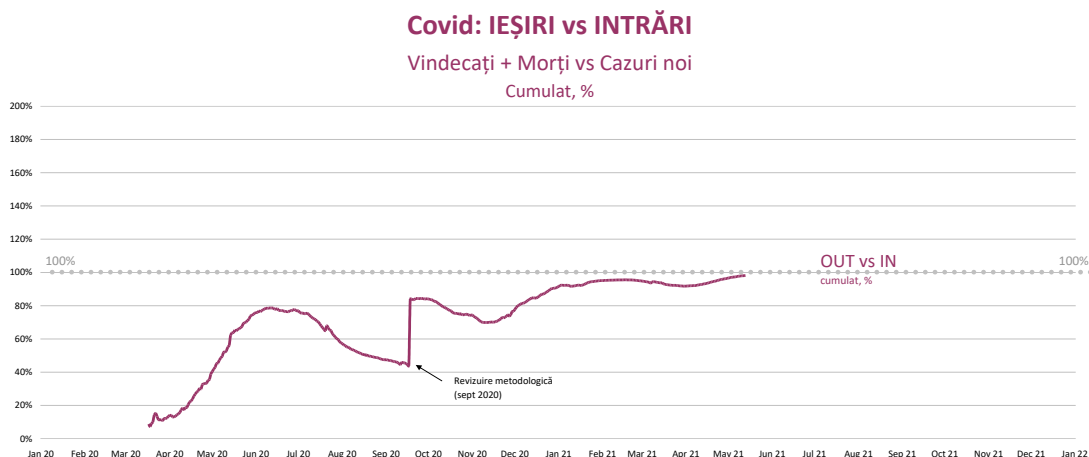
Drept urmare, valoarea de aprox. 3% reprezintă riscul să mori dacă ajungi să contactezi virusul Covid. Atenție, 3% nu din total populație, ci doar din rândul celor care se infectează. Pentru a se calcula riscul de moarte (mortalitatea) Covid în total populație, acest indice trebuie combinat cu rata de pătrundere a Covidului în populație.

Comparație intrare - ieșire: IN vs OUT

Pentru a identifica etapa de evoluție a sistemului pe care pandemia Covid îl reprezintă, este util să comparăm volumul de intrări în sistem (numărul de infectați) cu volumul de ieșiri, suma ieșirilor pozitive (vindecări) și negative (morți).

Este utilă această analiză pentru că ne ajută să înțelegem dacă evoluția sistemului este una de intensificare (mai multe intrări decât ieșiri) sau de cădere / epuizare (mai multe ieșiri decât intrări). Nivelul semnificativ în jurul căruia se face analiza este, drept urmare, cel de egalitate, adică 100%.

1.5. Comparație ieșiri vs intrări

STAREA ACTUALĂ. CELE MAI RECENTE DATE DISPONIBILE

În momentul de față, sistemul pandemiei Covid dă semne de echilibrare, cu un număr aproximativ egal de intrări și ieșiri, deci cu un indicator compozit intrări vs ieșiri în jur de 100%.

EVOLUȚIE 2020 ... 2021

Evoluția acestui indicator este influențată în prima jumătate a pandemiei, până în toamna 2020, de limitări metodologice semnificative: sensibilitate mică de măsurare a intrărilor (număr mic de teste, aplicate țintit în subpopulațiile cu risc mare de mortalitate /deja în stadii grave ale bolii) și sensibilitate mică de măsurare a ieșirilor (vezi revizuirea metodologică de definire / numărare a vindecaților din luna septembrie 2020).

În schimb, în ultima perioadă măsurarea intrărilor, respectiv ieșirilor Covid beneficiază de o creștere semnificativă a sensibilității de măsurare, respectiv a validității, datorată pe de o parte numărului din ce în ce mai mare de teste disponibile, pe de altă parte a unui sistem din ce în ce mai bine pus la punct și mai diversificat de testare și raportare.

Drept urmare, evoluția indicatorului în anul 2021 este foarte probabil să

semnifică o echilibrare a sistemului: câți intră (se îmbolnăvesc), aproximativ tot cam atâția ies (în majoritate se vindecă, dar și o minoritate de aprox. 3% care mor). Dacă nu e scădere, așa cum ne-am dori, cel puțin nu mai e creștere, consecință a epuizării celui mai recent val semnificativ.

INDICATORI SUBIECTIVI

Beneficiind de rezultatele cercetării RD18 privind opinia publică la adresa pandemiei Covid, putem să comparăm indicatorii obiectivi cu cei subiectivi.

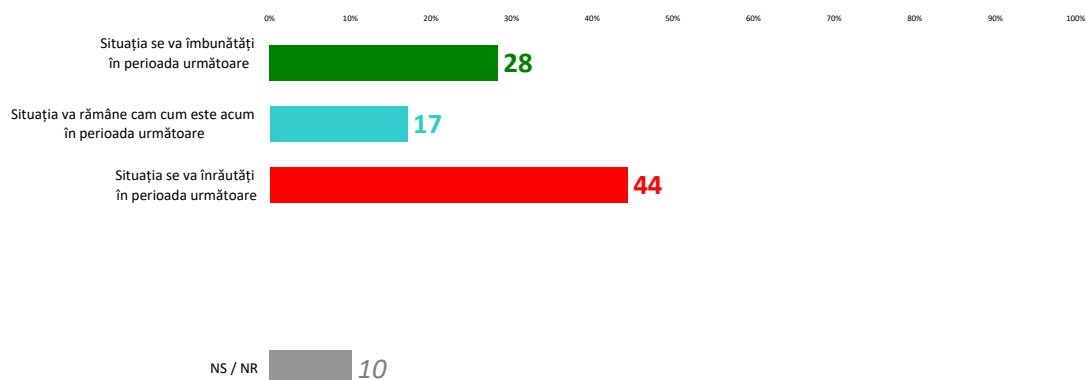
Evoluție

1.6. Percepția de evoluție a pandemiei Covid

Cum percep românii pandemia Covid din punct de vedere al evoluției? Există speranță că lucrurile se vor îmbunătăți în viitorul apropiat? Sau, din contră, climatul social este unul pesimist, specific momentelor de înrăutățire a situației?

STAREA ACTUALĂ. CELE MAI RECENTE DATE DISPONIBILE

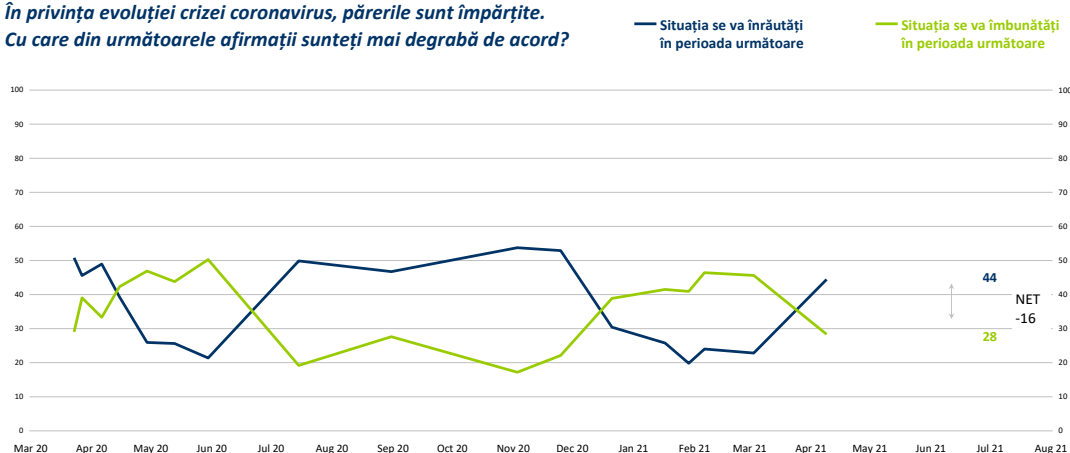
În privința **evoluției crizei coronavirus**, părerile sunt împărțite.
Cu care din următoarele afirmații sunteți mai degrabă de acord?

Românii sunt mai degrabă pesimiști privind evoluția situației / crizei Covid. Aproape jumătate din români (44%) consideră că situația se va înrăutăți în perioada următoare. Doar un sfert (28%) cred că situația se va îmbunătăți.

EVOLUȚIE 2020 ... 2021

*În privința evoluției crizei coronavirus, părerile sunt împărțite.
Cu care din următoarele afirmații sunteți mai degrabă de acord?*

De la începutul pandemiei, climatul de percepție publică la adresa acestui subiect a cunoscut mai multe schimbări de sens, corespunzând unor etape distincte de evoluție a pandemiei Covid în România

1. O SĂ FIE RĂU: PREPONDERENT NEGATIV: martie - aprilie 2021. Această etapă preponderent pesimistă de percepție publică se suprapune cu izbucnirea pandemiei, când toți oamenii de pe glob au fost luați prin surprindere, și-au văzut viețile zdruncinate și nu știau ce se întâmplă, fiind o boală nouă, căreia i s-a acordat centrul atenției
2. O SĂ FIE BINE: PREONDERENT POZITIV: mai - iunie 2021. Această etapă preponderent optimistă corespunde primei scăderi a incidenței Covid. A venit căldura, lumea s-a relaxat: gata, o să treacă
3. O SĂ FIE RĂU: aug - dec 2020. Din păcate, n-a trecut așa ușor. Drept urmare, cazurile au crescut, lumea s-a speriat la loc și speriată a rămas pe tot restul anului 2021, de la platoul din august - septembrie, trecând prin primul val mare Covid din toamna anului trecut, până dincolo de vârful acestuia din decembrie. De-abia la sfârșitul anului, când au apărut semnele de scădere a primului val, a început lumea din

nou să speră că va fi mai bine

4. O SĂ FIE BINE: ian - martie 2021. Lumea a început să fie optimistă pe măsură ce primul val a trecut. A urmat scurtul intermezzo din februarie, a venit și al doilea val mare, martie - aprilie. La început lumea a fost răbdătoare și și-a păstrat optimismul. Acesta a fost zdruncinat de-abia în aprilie, când al doilea val a arătat că nu e deloc mai prejos decât primul
5. O SĂ FIE RĂU: aprilie 2021. În vârful acestui al doilea val a avut loc măsurarea sociologică / sondajul RD18. Climatul social preponderent pesimist este marcat de acest context de creștere Covid din luna aprilie 2021.

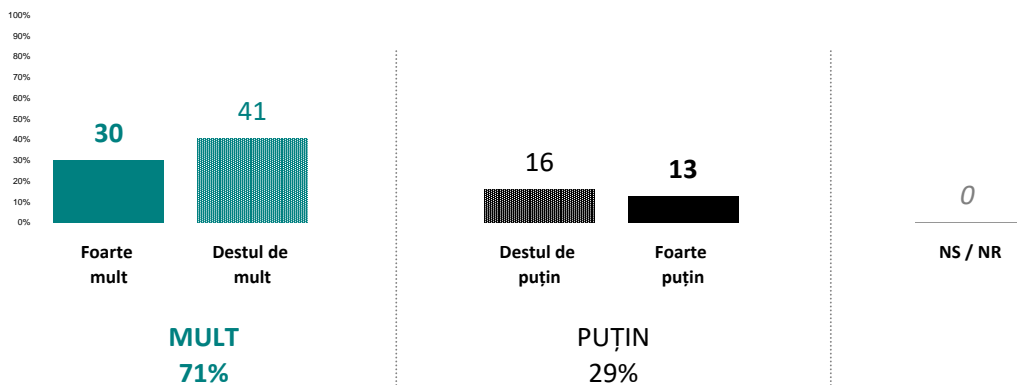
Impactul personal

1.7. Percepția personală generală

Cum consideră românii că îi afectează personal criza Covid? În mod general? Dar în mod particular, punctual, aplicat, în domeniile vieții în care pandemia Covid s-a dovedit că lovește cel mai puternic la nivelul cetățeanului obișnuit: sănătate, respectiv siguranța economică, locul de muncă?

STAREA ACTUALĂ. CELE MAI RECENTE DATE DISPONIBILE

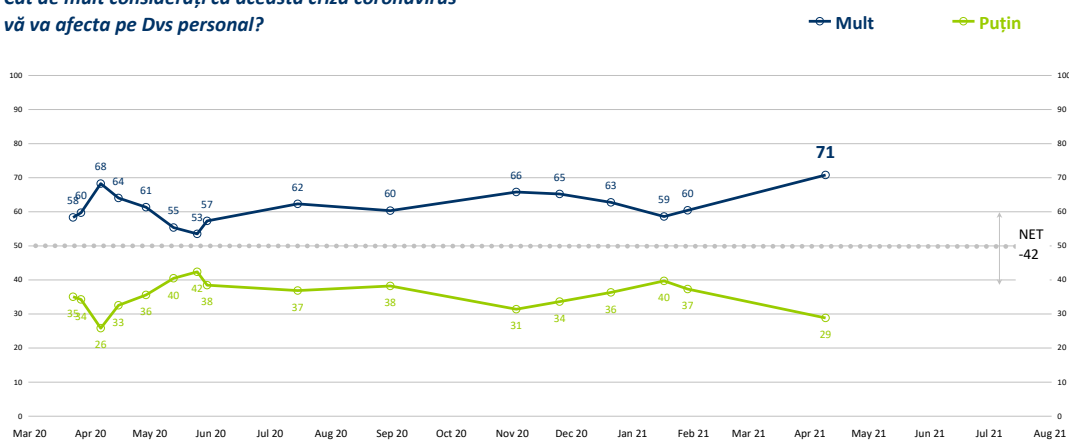
Cât de mult considerați că această criză coronavirus vă afectează pe Dvs. personal?

Percepția personală generală, operaționalizată prin întrebarea „Cât de mult considerați că această criză coronavirus vă afectează pe Dvs. personal?”, este una preponderent negativă. Trei sferturi din români (71%) consideră că această criză Covid îi afectează mult. Doar ceva mai puțin de o treime (29%) consideră că îi afectează puțin.

EVOLUȚIE 2020 ... 2021

Cât de mult considerați că această criză coronavirus vă va afecta pe Dvs personal?

Evoluția acestui indicator de-a lungul acestui an Covid a fost constant negativă. Identificăm ușoare fluctuații, ușoare încercări de strângere a distanței dintre percepția pozitivă și cea negativă, cum ar fi bunăoară în perioada de relaxare de anul trecut mai - iunie 2020. Însă în mod constant negativul (puțin) este mult peste pozitiv (puțin). Mai mult, fluctuațiile nu sunt nici de amplitudine ridicată, nici nu dau semn că schimbă sensul, să intersecteze cele două linii.

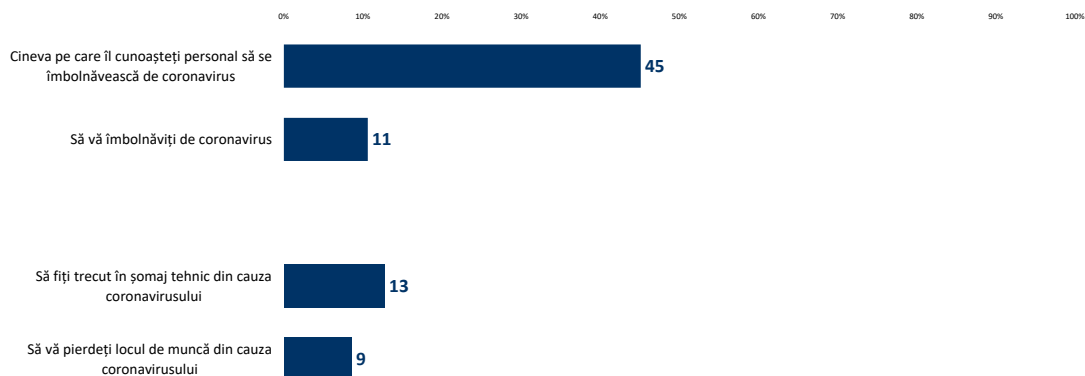
Nu în cele din urmă, recent identificăm o creștere a acestei percepții negative, la niveluri neatinse în nici una din măsurările anterioare. Semn că populația este din ce în ce mai afectată emoțional de persistența crizei Covid, cât și de intensitatea efectelor sale detrimental asupra vieții de zi cu zi.

1.8. Percepția aplicată. Sănătate. Locul de muncă

STAREA ACTUALĂ. CELE MAI RECENTE DATE DISPONIBILE

Care din următoarele situații vi s-au întâmplat până acum, de la izbucnirea crizei Covid?

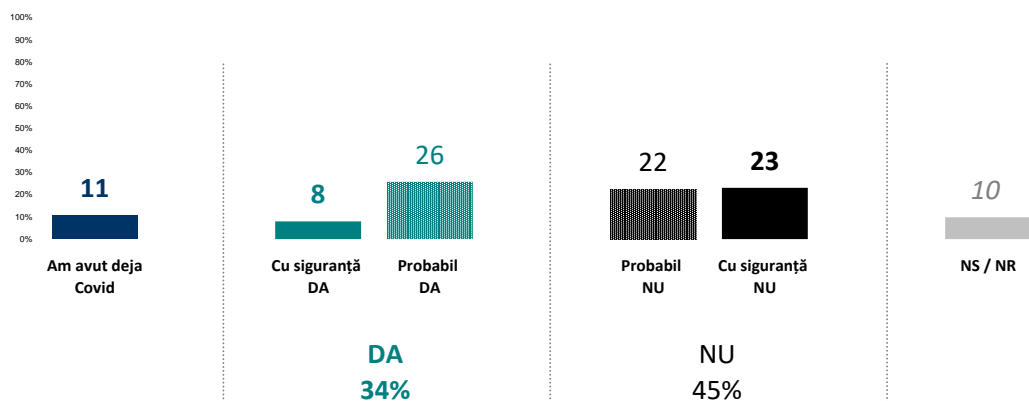
% DA

O zecime (11%) din români declară că s-au îmbolnăvit deja de Covid (luna aprilie 2021). Nivel consonant cu cel identificat prin intermediul indicatorilor obiectivi: 1 milion de infectați identificați pe baza testării până în luna aprilie 2021, la care se adaugă cu siguranță încă niște sute de mii care fie nu au avut acces la testare, fie nu au dorit să fie testați și astfel identificați drept bolnavi Covid, luați în evidență și obligați să intre în carantină.

Un semn al puternicei pătrunderi a Covidului în textura socială îl reprezintă nivelul ridicat al celor care consideră că știu personal pe cineva care să se fi îmbolnăvit de Covid. Aproape jumătate din români (45%) răspund „da, cunosc personal pe cineva care s-a îmbolnăvit sau e bolnav de Covid”

Cât de probabil credeți că este ca Dvs personal să vă îmbolnăviți de coronavirus?

Pe lângă zecimea de populație (11%) care declară că a trecut deja prin boală, identificăm încă o treime de populație (34%) care declară că e probabil să fie afectată în viitor de îmbolnăvire. Adunate, identificăm aproape jumătate din populație (45%) fie deja afectată de boală, fie care se teme că va fi afectată de boală în viitorul apropiat.

Această pondere este în consonanță cu ponderea celor care sunt de acord să se vaccineze (cf. Infra, capitolul Vaccinare).

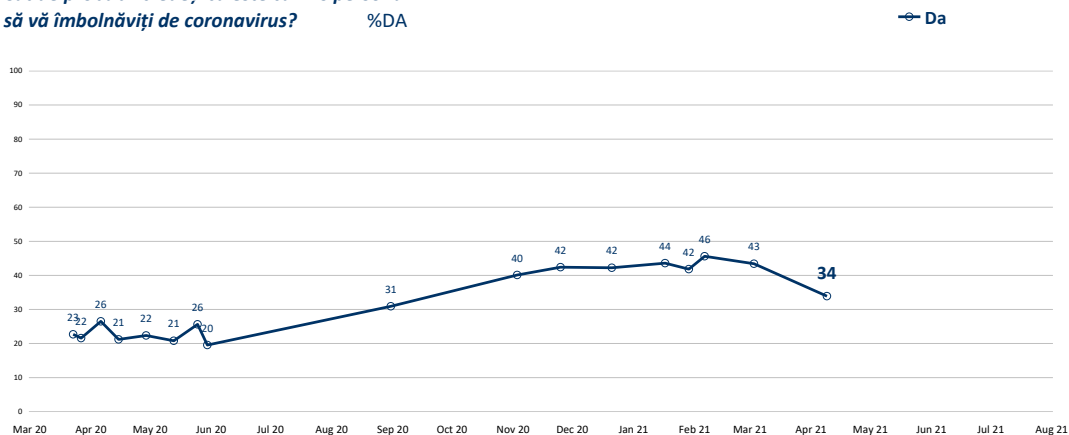
* * *

Din punct de vedere al efectului asupra locului de muncă, impactul este comparabil cu cel privind îmbolnăvirea personală. Ceva peste o zecime din români (13%) declară că au fost trecuți în șomaj tehnic din cauza Covidului. Tot în jur de o zecime (9%) declară că și-au pierdut locul de muncă din cauza Covidului.

De avut în vedere că aceste procente sunt din total populație, adică procentul e calculat ținând cont inclusiv de marele bazin de persoane care nu au loc de muncă (pensionari, casnice, șomeri, elevi, studenți). Aceștia reprezintă aprox. jumătate din populația adultă prezentă într-un eșantion reprezentativ.

EVOLUȚIE 2020 ... 2021

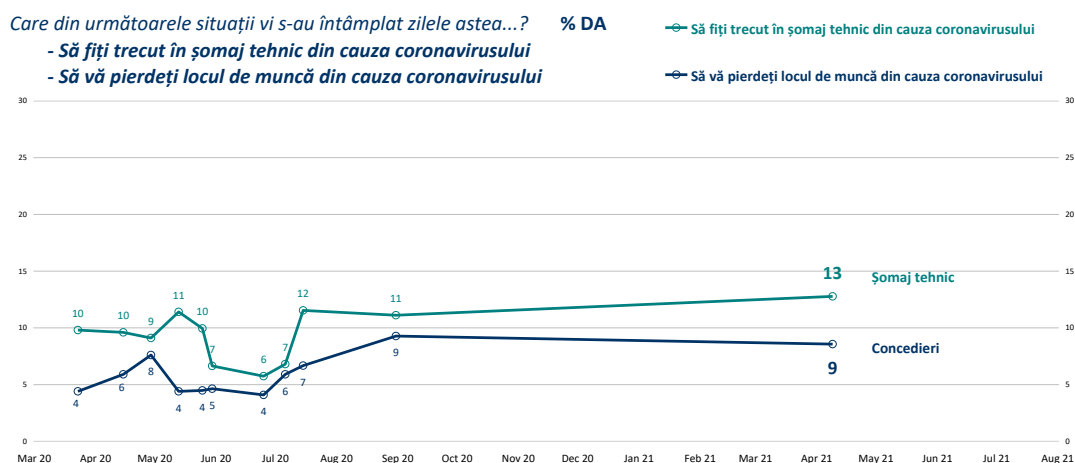
Cât de probabil credeți că este ca Dvs personal să vă îmbolnăviți de coronavirus? %DA

Ponderea celor care consideră că se vor îmbolnăvi cunoaște și ea mai multe etape. Mai întâi, o etapă inițială de relativă lejeritate și nepăsare, cam primele trei luni de la izbucnirea pandemiei, până prin iunie 2020. În acea perioadă, doar în jur de o cincime din români declarau că e probabil să se îmbolnăvească de Covid.

Apoi, din luna august încolo, pe măsură ce cazurile de Covid devin mai frecvente, crește și nivelul de preocupare, urcând până la 40% - 45% spre sfârșitul anului 2020, odată cu izbucnirea primului val semnificativ de Covid, cel din toamnă. Acest nivel rămâne relativ constant până la începutul lui aprilie, la cea mai recentă măsurare, când scade la o treime (34%).

De remarcat că adunând ponderea celor deja îmbolnăviți cu cei care se tem de boală, ajungem din nou la nivelul de 40% - 45% din primele luni ale anului. Presupunerea cea mai plauzibilă este că, pe măsură ce oamenii fie trec prin boală, fie se vaccinează, ambele fenomene specifice acestor prime trei luni din 2021, ei consideră că nu se vor mai îmbolnăvi, drept urmare scăzând bazinul celor ce se tem că vor face Covid.

Nivelul celor care declară că locul de muncă le-a fost afectat de criza Covid este unul relativ constant din vara lui 2020 încoace. Identificăm trei etape ale efectului detrimental al Covidului asupra locurilor de muncă.

Inițial, la începutul pandemiei, nivel constant de aprox. 10% șomaj tehnic și 5% și în creștere locuri de muncă pierdute.

Apoi vine relaxarea dată de căldură, de luna mai, și imediat se vede cum efectul Covidului asupra locurilor de muncă scade. Graficul „face burtă”, impactul asupra șomajului tehnic scade de la 10% la aproape jumătate, la 6%-7%, iar cel asupra pierderii locurilor de muncă de asemenea scade de la 8% la 4%-5%, tot aproximativ o înjumătățire.

Însă perioada de acalmie și de îmbunătățire nu durează mult, doar o lună - două, iunie - iulie 2020. Din august 2020, pe măsură ce cazurile Covid cresc din nou, crește în oglindă și impactul crizei Covid asupra locurilor de muncă. Graficul sare la loc: nivel relativ constant de șomaj tehnic (11% / 12% / 13%). Nivel relativ constant de locuri de muncă pierdute (ușor sub 10%). Semn de cronicizare a crizei Covid și de permanentizare a efectului acesteia asupra peisajului economic românesc.

2. Măsurile anti-Covid

INDICATORI SUBIECTIVI

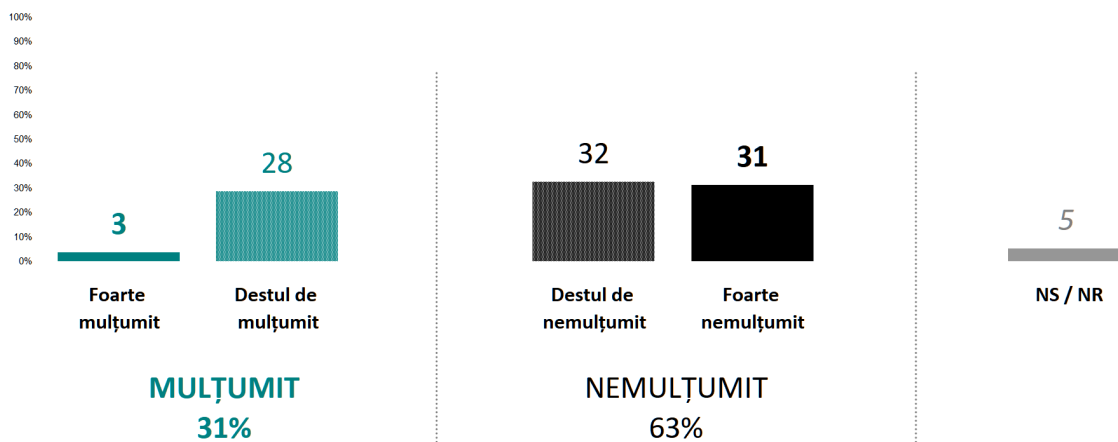
După trecerea în revistă asupra impactului Covid, ne interesează să aflăm felul în care populația percepe acțiunile de combatere a acestei pandemii și crize.

2.1. Percepția generală. Satisfacția la adresa acțiunilor statului român

Mai întâi, percepția generală. Cât de mulțumiți sunt românii de acțiunile statului român pentru combaterea răspândirii coronavirusului în țara noastră?

STAREA ACTUALĂ. CELE MAI RECENTE DATE DISPONIBILE

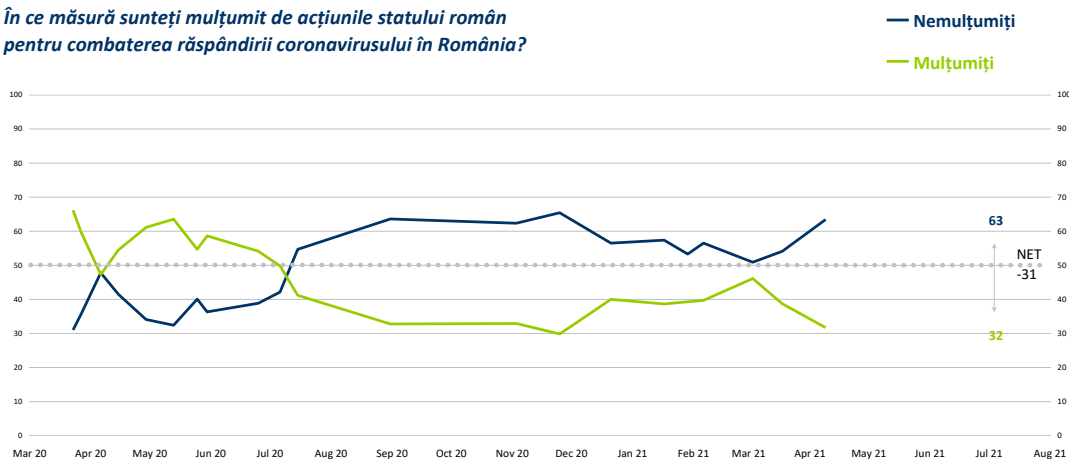
În ce măsură sunteți mulțumit de acțiunile STATULUI ROMÂN pentru combaterea răspândirii coronavirusului în România?

Românii sunt preponderent nemulțumiți de prestația statului român în privința combaterii crizei Covid. Raportul este de tip 2 : 1 în detrimentul opiniei pozitive și în favoarea opiniei negative. Două treimi din români (63%) sunt nemulțumiți. Doar o treime (31%) din români sunt mulțumiți.

EVOLUȚIE 2020 ... 2021

În ce măsură sunteți mulțumit de acțiunile statului român pentru combaterea răspândirii coronavirusului în România?

Evoluția acestui indicator oglindește cu fidelitate etapele discutate anterior de evoluție a pandemiei Covid, identificate pe baza indicatorilor obiectivi (cazuri de infectare, vindecări, morți).

La începutul pandemiei, martie 2020, frica de necunoscut a generat o susținere puternică la adresa statului român, românii fiind puternic mulțumiți de prestația acestuia. Fenomenul este des întâlnit în situații de criză și este cunoscut în literatura de specialitate sub titlul de „rally around the flag” („adunarea în jurul steagului”).

Urmează relativ repede desvrăjirea, aprilie 2020. Identificăm o creștere punctuală a pesimismului social în această privință, o creștere a nemulțumirii.

Dar supărarea a fost deocamdată doar de moment. Vine căldura, vine momentul în care cazurile au scăzut și lumea a crezut că am scăpat ușor. Lunile mai - iulie sunt marcate de resurgența optimismului social și al mulțumirii populației la adresa prestației statului român.

Pe urmă cazurile cresc din nou, în august, și lumea se supără din nou. Și acest

climat preponderent negativ de evaluare a acțiunilor statului român în identificăm de-a lungul celei de-a doua jumătăți a anului 2020, trecând prin primul val mare de Covid din toamnă / iarnă, până la intermezzo-ul din februarie. Urmează o scurtă revenire la sentimente ceva mai bune (feb - martie 2021). Iar din aprilie 2021 o luăm de la capăt cu supărarea, cu creșterea nivelurilor de nemulțumire, concomitent cu vârful celui de-al doilea val mare Covid, cât și cu cronicizarea măsurilor anti-Covid.

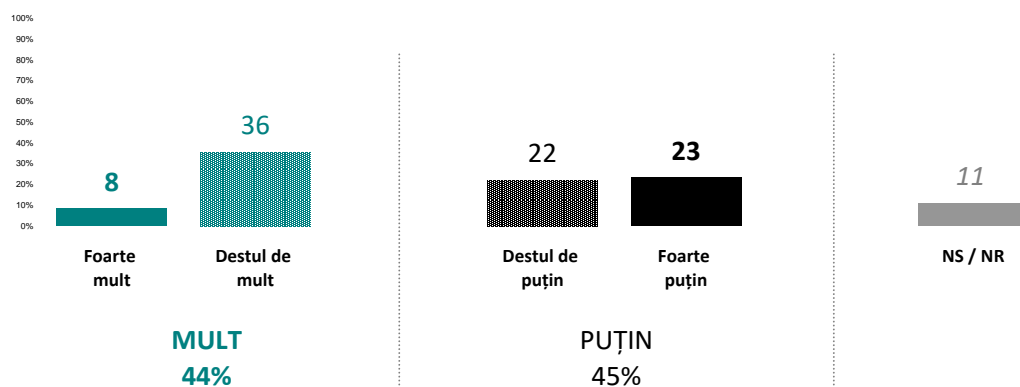
De remarcat puternica suprapunere între fenomenele obiective (evoluția cazurilor de Covid) și fenomenele subiective (percepția publică la adresa luptei împotriva Covid).

2.2. Percepția la adresa ajutorului UE

Dincolo de prestația statului român, în ce măsură consideră românii că Uniunea Europeană ajută în criza Covid?

STAREA ACTUALĂ. CELE MAI RECENTE DATE DISPONIBILE

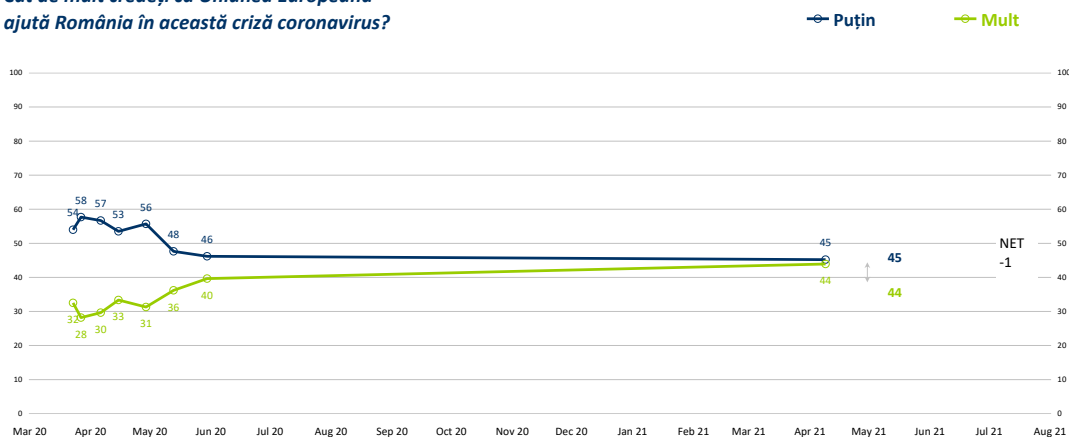
Cât de mult credeți că Uniunea Europeană ajută România în această criză coronavirus?

Percepția este echilibrată în această privință, de tip 1 : 1. Jumătate din români (44%) consideră că UE ajută mult România în criza Covid. Cealaltă jumătate (45%) consideră că UE ajută puțin.

EVOLUȚIE 2020 ... 2021

Cât de mult credeți că Uniunea Europeană ajută România în această criză coronavirus?

Dincolo de identificarea acestui echilibru de opinie publică, mai important este să remarcăm că această percepție s-a îmbunătățit de-a lungul acestei perioade de peste un an deja de când a izbucnit pandemia Covid.

La începutul pandemiei, în primele două - trei luni, martie - mai 2020, când toți ochii erau ațintiți asupra luptei pentru resurse și materiale anti-Covid, românii aveau o percepție preponderent negativă la adresa felului în care Uniunea Europeană ajută. Raportul era mai degrabă de tip 2 : 1 în favoarea percepției negative.

Să ne aducem aminte dezbaterile aprinse privind penuria de teste și de măști, felul în care o țară rechiziționa materialele pe aeroport altei țări, felul în care se întreprindeau misiuni de zbor în secret spre țări din afara Uniunii Europene pentru a aduce aceste prețioase materiale necesare în context de izbucnire neașteptată a epidemiei.

Din luna iunie 2020 încolo, însă, pe măsură ce lucrurile s-au așezat, materiale anti-Covid au început să se găsească și a venit căldura, topind temporar vigoarea virusului, lumea a revenit la sentimente mai bune, la un raport de tip 1 : 1 între percepția pozitivă și cea negativă la adresa ajutorului acordat

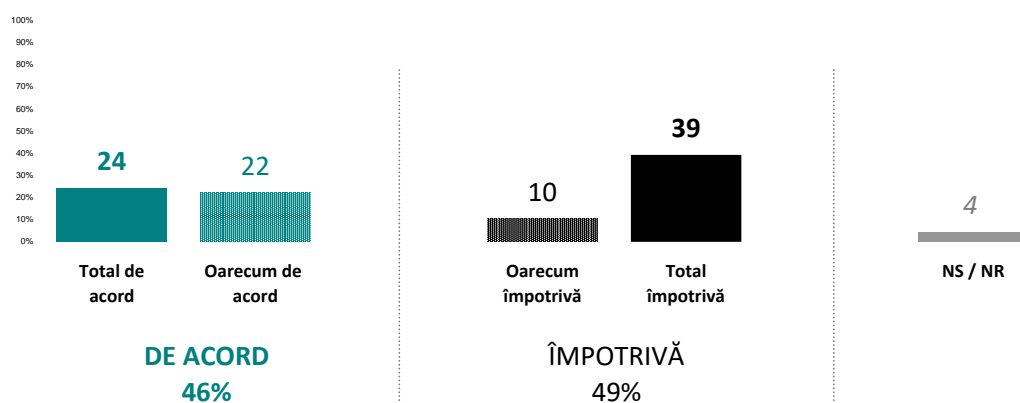
de UE. De remarcat persistența acestui raport de echilibru, a acestui nivel de percepție de tip jumătate - jumătate, din luna iulie încoace, trecând prin două valuri mari de Covid, mult mai mari decât cel de la începutul pandemiei.

2.3. Acceptarea stării de alertă

În ce măsură sunt românii de acord cu instituirea stării de alertă? Mai ales ținând cont de perioada foarte lungă de când aceasta este impusă, perioadă practic nemaîntâlnită în istoria democratică a României?

STAREA ACTUALĂ. CELE MAI RECENTE DATE DISPONIBILE

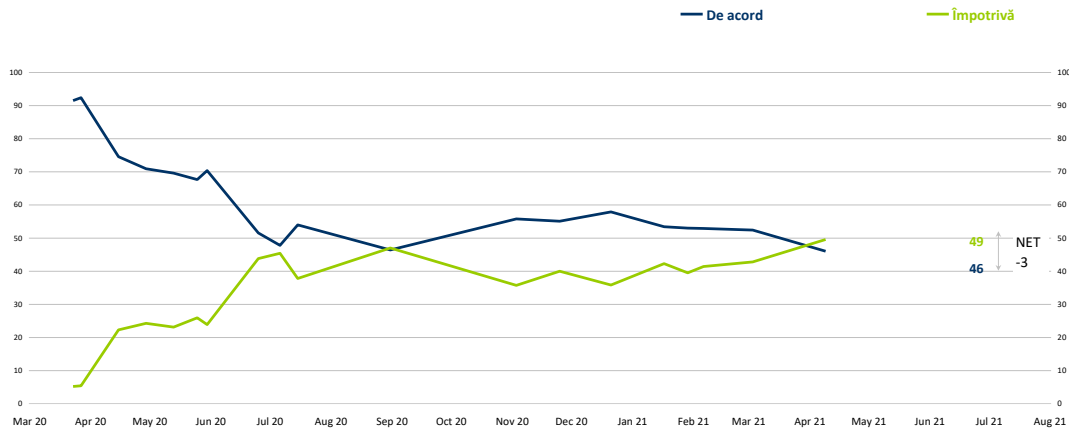
În ce măsură sunteți de acord cu prelungirea stării de alertă până pe 15 aprilie?

Un alt indicator în care opiniile sunt echilibrat împărțite între varianta pozitivă (de acord, 46%) și cea negativă (49%). Identificăm o ușoară prevalență a opiniei negative.

EVOLUȚIE 2020 ... 2021

În ce măsură sunteți de acord cu starea de alertă?

Acceptarea stării de alertă reprezintă indicatorul cu variația cea mai puternică și mai bine definită dintre toți indicatorii subiectivi analizați până acum.

Identificăm aceleași etape de schimbare a percepției publice precum cele deja scoase în evidență la alți indicatori anteriori (de ex. nivelul de satisfacție cu acțiunile statului român), etape care sunt strâns corelate și dependente de evoluțiile indicatorilor obiectivi Covid: infectați, vindecați, morți.

Mai întâi, la începutul de izbucnire a pandemiei, caracterul totalmente nou al acestui fapt social, cât și puternicul său potențial de amenințare la adresa vieților omenești au făcut ca oamenii să se adune în jurul decidenților („rally around the flag”) și să accepte cu entuziasm măsurile puternice anti-covid propuse de aceștia, printre care și starea de urgență, transformată mai apoi într-o continuă stare de alertă, reînnoită la fiecare lună.

Nivelurile de acceptare socială a acestei decizii severe de restricționare a libertăților de mișcare, cât și a altor drepturi și libertăți, au fost foarte mari la începutul pandemiei. Dar au scăzut la fel de repede, pe măsură ce

pandemia s-a cronicizat.

Pornind de la un aproape neverosimil 90% acceptare în luna martie 2020, valoarea pozitivă („de acord”) a acestui indicator a scăzut în mod constant pe parcursul următoarelor trei luni spre un palier intermediar la fel de generos de 70% în aprilie / mai, sfârșind prin a găsi un punct de echilibru în luna iulie, cu valori relativ egale între pozitiv și negativ: 50% de acord - 40% împotrivă.

Acest palier de echilibru s-a păstrat până spre sfârșitul lui septembrie 2020, când a izbucnit primul val mare, cel de toamnă. Pe măsură ce cazurile de infectați și de morți creșteau, creștea la loc și acceptarea stării de alertă, urcând nivelul de acceptare spre 55%.

Curba de revenire este bine definită și se păstrează până în martie 2021, când, pe măsură ce cel de-al doilea val începea să-și ardă cazurile și panta, lumea a început din nou să fie mai reticentă în a accepta starea de alertă.

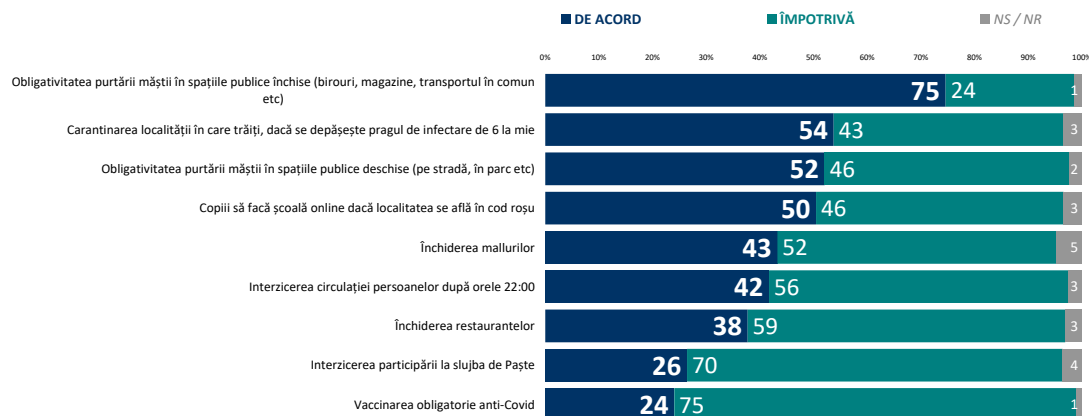
Cea mai recentă măsurare, cea din luna aprilie 2021, ne indică pentru prima dată de la începutul pandemiei niveluri de respingere mai mari (49%) decât cele de aprobare (46%). Mai mult de atât, trendul de creștere a reticenței sociale la adresa acestei măsuri severe este foarte bine definit.

2.4. Acceptarea altor măsuri anti-Covid

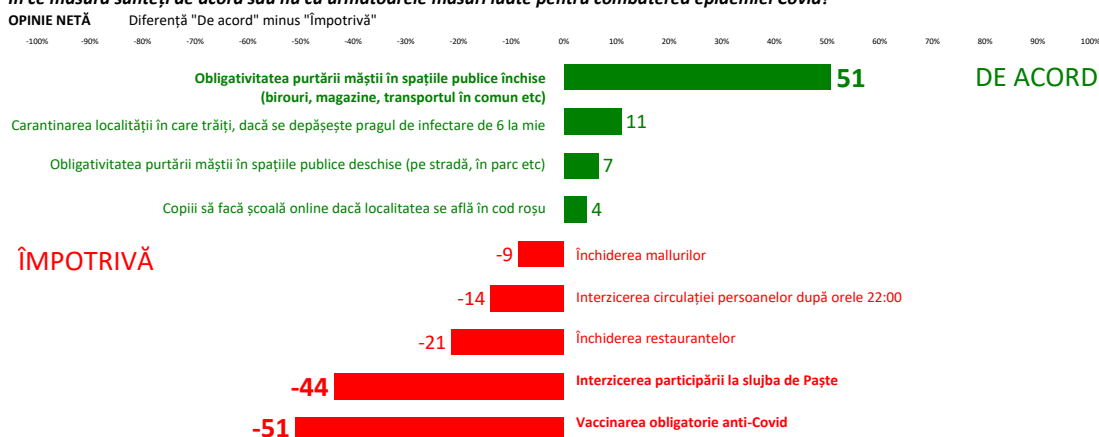
Pe lângă starea de alertă, în ce măsură sunt românii de acord și cu celelalte măsuri anti-Covid fie deja adoptate, fie supuse dezbaterii publice drept posibile acțiuni viitoare din partea statului român?

STAREA ACTUALĂ. CELE MAI RECENTE DATE DISPONIBILE

În ce măsură sunteți de acord sau nu cu următoarele măsuri luate pentru combaterea epidemiei Covid?

În ce măsură sunteți de acord sau nu cu următoarele măsuri luate pentru combaterea epidemiei Covid?

Dintre toate măsurile anti-Covid măsurate, de departe cea îmbrățișată cu cel mai mult entuziasm de către populație o reprezintă obligativitatea purtării măștilor în spațiile publice închise. Nivelul net de acceptare (de acord minus împotrivă) este covârșitor pozitiv: +51 puncte procentuale (p.p.).

Alte măsuri restrictive anti-Covid acceptate de către români, deși nu cu același entuziasm ca și masca în spațiile închise, sunt carantinarea localității în care trăiesc, dacă nivelul de infectare depășește 6 la mie (net +11), obligativitatea purtării măștii în spații deschise (net +7, mult sub netul pozitiv al acceptării măștii în spațiile închise) și școala online în cazul codului

roșu de localitate (net +4, deja un nivel echilibrat între acceptare și respingere).

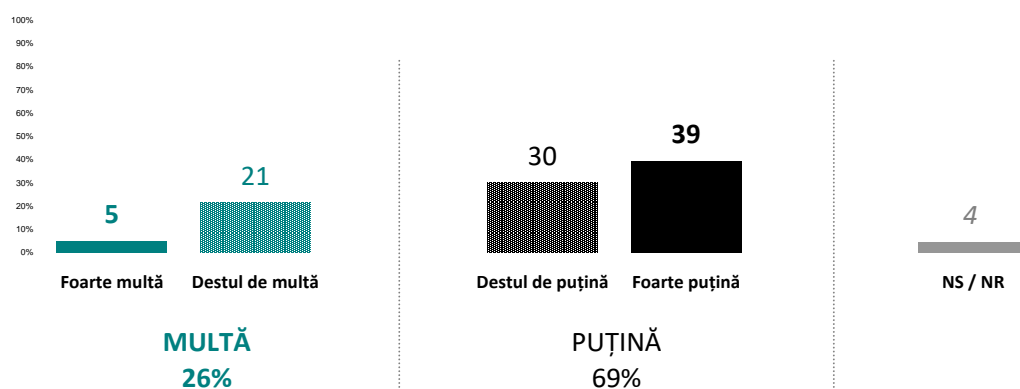
În zona respingerii moderate identificăm închiderea mallurilor (net minus 9, și acesta semnificând un nivel de relativ echilibru între cele două tipuri de opinie), interzicerea circulației după ora 22:00 (net minus 14) și închiderea restaurantelor (net minus 21).

Pe teritoriu clar negativ, chiar vehement negativ, ne găsim atunci când discutăm despre interzicerea participării la slujba de Paște (minus 44) ori de introducerea obligativității vaccinării Covid (net minus 51, în oglindă cu măsura cea mai acceptată, cea a măștii în spațiile închise).

Pe cât de mult acceptă românii masca la interior, pe atât de mult resping ideea vaccinării obligatorii.

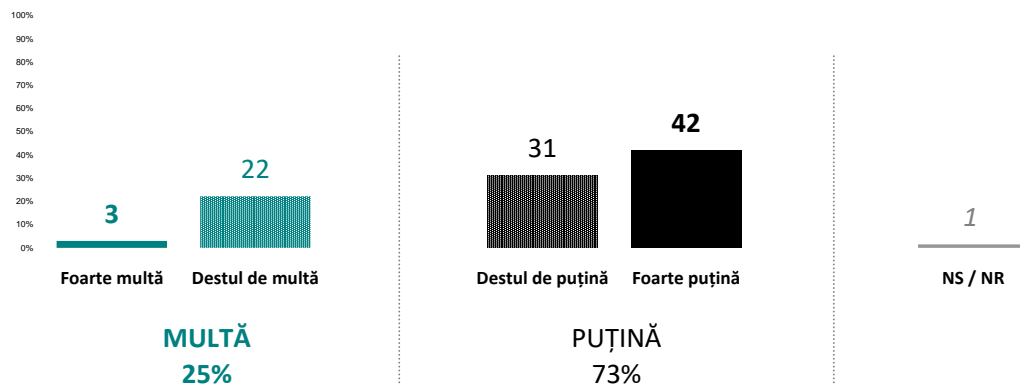
2.5. Încrederea în sistemul de sănătate și în comunicarea oficială

Cât de multă încredere aveți în sistemul de sănătate din România?

Românii au foarte puțină încredere în sistemul de sănătate din România. Doar un sfert (26%) din români au încredere multă în acest sistem. Două treimi (69%) din români au încredere puțină în sistemul de sănătate.

Cât de multă încredere aveți în informațiile oficiale, transmise de instituțiile statului?

Același nivel puternic negativ de percepție îl identificăm și în cazul încrederii în informațiile oficiale transmise de instituțiile statului. Încrederea în comunicarea oficială este chiar și mai scăzută decât în sistemul de sănătate. Un sfert au încredere (25%), trei sferturi nu au încredere (73%).

Acest nivel foarte scăzut de încredere se reflectă de altfel și în felul în care românii prezintă propensiune pentru informația informală, vehiculată pe alte canale decât cele oficiale, cât și în nivelul foarte critic la adresa statisticilor oficiale identificat într-unul din capitolele următoare, în cadrul secțiunii Fake News Covid.

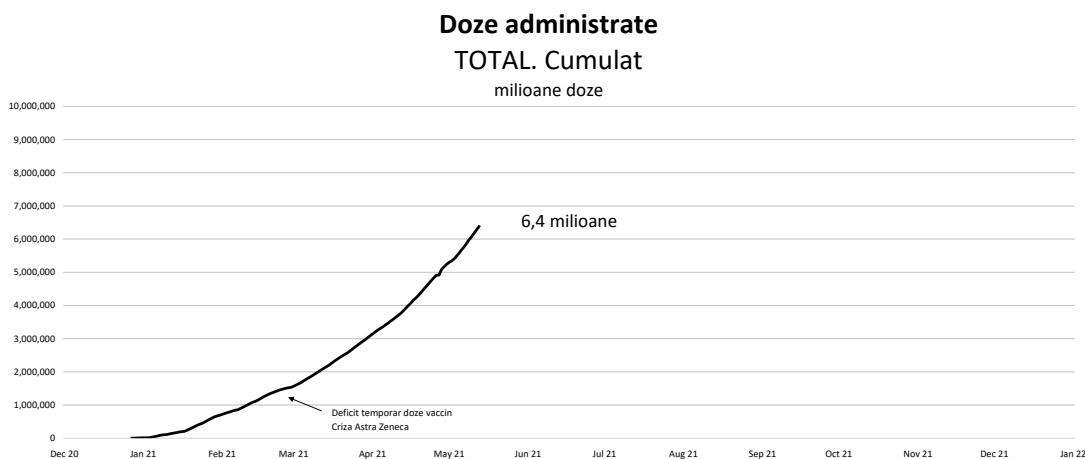
3. Vaccinarea anti-Covid

INDICATORI OBIECTIVI⁶

Am analizat evoluția Covid. Am analizat impactul Covid. A venit vremea să discutăm despre principala măsură de combatere a răspândirii virusului Covid: vaccinarea anti-Covid. În ce măsură sunt românii de acord cu vaccinarea? Atât în general, cu vaccinarea anti-Covid, dar și cu diversele tipuri de vaccinuri?

Dar, înainte de a discuta opiniile românilor despre Covid, să analizăm mai întâi comportamentul acestora de vaccinare, așa cum reiese acesta din indicatorii obiectivi privind vaccinarea anti-Covid comunicați zilnic de către autoritățile centrale.

3.1. Doze de vaccin administrate

Până la începutul lunii mai 2021, în România s-au administrat 6,4 milioane de doze de vaccin anti-Covid.

⁶ Sursa: stirioficiale.ro/informatii

Doze administrate Zilnic

Dacă analizăm evoluția zilnică a acestui indicator, observăm o creștere constantă a numărului zilnic de doze de vaccin administrate, de la practic nimic la începutul anului la peste 100 de mii de doze administrate zilnic în luna mai, după Paștele ortodox. Această evoluție indică atât capacitatea logistică și administrativă în creștere de vaccinare a statului român, dar și existența unui bazin suficient de numeros de populație de acord cu vaccinarea, din rândul cărora să fie selectați recipienții vaccinului.

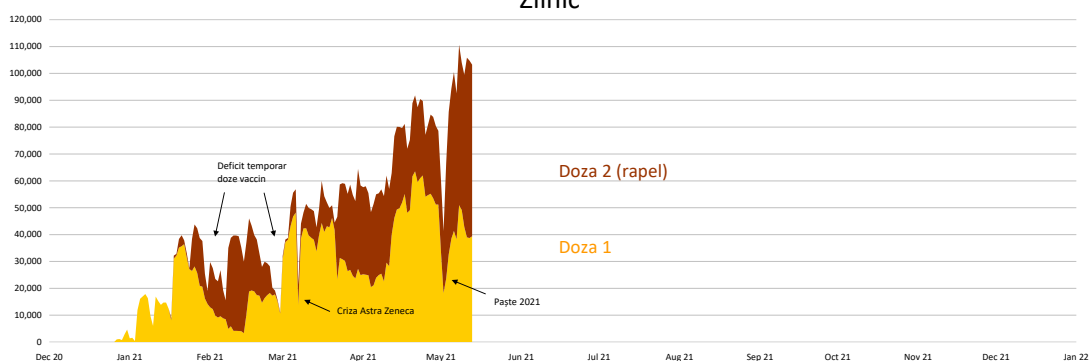
Pe lângă aceste concluzii, observăm de asemenea niște hiatusuri în administrarea dozelor

- Un hiatus de durată, în lunile februarie - martie 2021, cauzat de
 - dificultățile de gestionare a lanțului logistic de distribuție dinspre producătorii internaționali spre piața locală - în lunile ianuarie - februarie au fost probleme globale de producție, de satisfacere a unei cereri imense și a unei concurențe acerbe inter-state.
 - Criza de încredere în vaccinul Astra Zeneca, criză izbucnită la sfârșitul lunii februarie, începutul lunii martie
- Un hiatus punctual, de doar 2 zile, la începutul lunii mai, datorat sărbătorilor pascale (Paștele ortodox)

Doze administrate zilnic

Doza 1 vs Doza 2 (rapel)

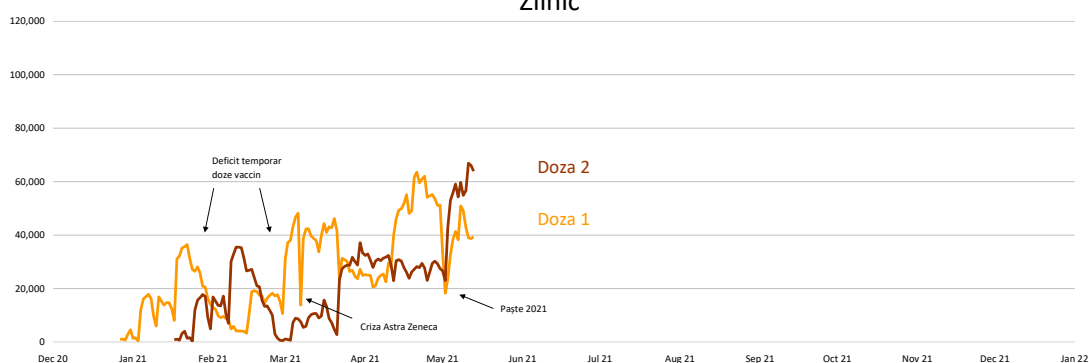
Zilnic

Doze administrate

Doza 1 vs Doza 2 (rapel)

Zilnic

Analiza tipului de doze administrate (prima doză, respectiv rapelul) ne ajută să înțelegem specificul strategiei de administrare asumat de către statul român, cât și maniera de adaptare la momentele de criză de distribuție (lunile februarie - martie, când ne-am confruntat cu un deficit temporar de doze de vaccin). În acele momente, din ce în ce mai puținele doze de vaccin existente au fost direcționate în mod disciplinat către asigurarea rapelului, reducându-se la minim vaccinarea a noi persoane (doza 1).

Observăm de asemenea cu ochiul liber diferența de două săptămâni dintre prima și a doua doză, care generează valori paralele în graficul ce prezintă separat Doza 1 și Doza 2.

De remarcat, de asemenea, că în ultimele două săptămâni, cele din luna mai, ponderea vaccinării s-a mutat îndeosebi spre a doua zonă, spre rapel, numărul de rapeluri administrate recent depășind numărul de prime vaccinări (doza 1).

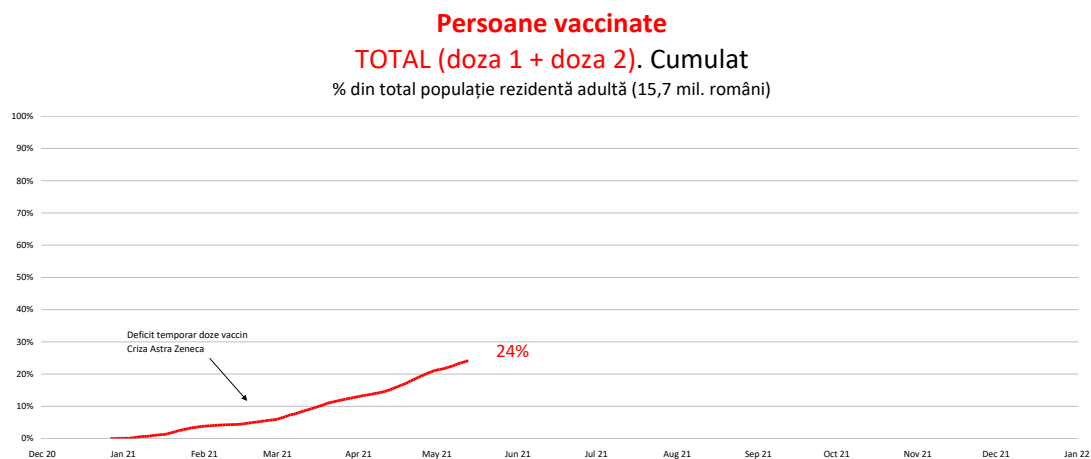
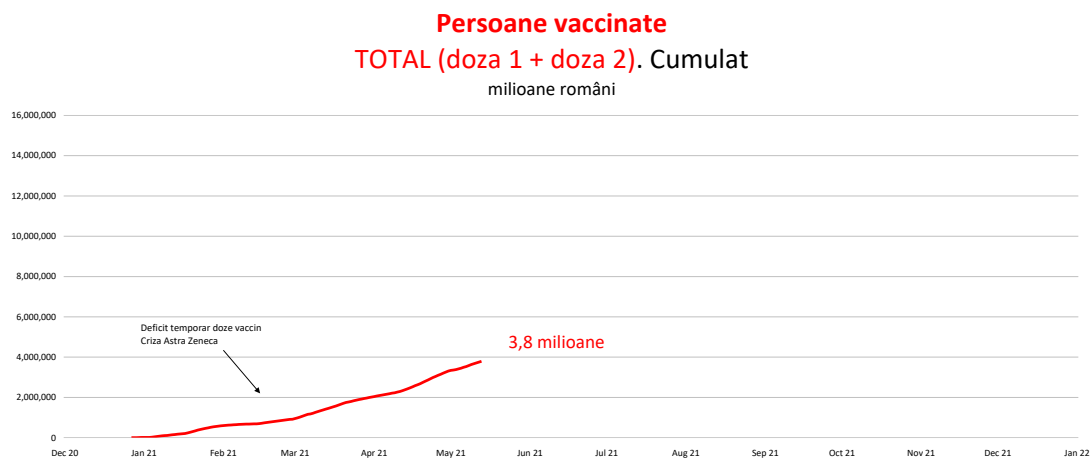
Acest lucru nu s-a întâmplat decât în luna februarie, când România se confrunța cu penurie de vaccinuri și când s-a luat decizia să nu se pună în primejdie vaccinarea cu a doua doză a celor care apucaseră să facă prima doză.

Nu știm deocamdată dacă această creștere a ponderii de vaccinare cu doza 2 este de tip supply-side (se datorează necesității de a vaccina valul de Doza 1 din aprilie, vezi linia maro închis) sau de tip demand-side (scăderii cererii de vaccin în rândul celor încă nevaccinați, care ar trebui să intre la prima doză de vaccin).

E cumva o politică deliberat asumată, sau a început să se cam termine bazinul de doritori?

Pe baza sondajelor care arată un bazin de 45%-50% doritori, e mai probabil să fie mai degrabă prima variantă (supply-side, decizie asumată din partea statului de vaccinare a valului de prima doză din aprilie), căci deocamdată nu a fost vaccinat decât un sfert din populație, dintre care doar 17% cu ambele doze (vezi mai jos, paginile următoare). Deci loc de expansiune în populație ar cam mai fi.

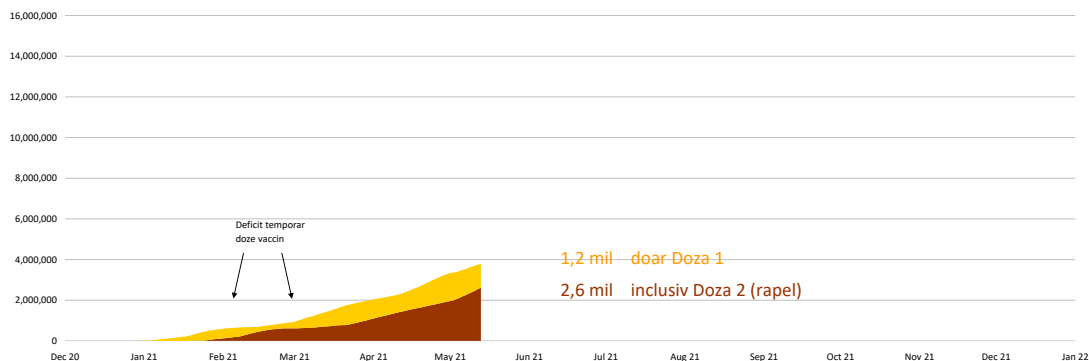
3.2. Persoane vaccinate

Până în momentul de față (mai 2021) s-au vaccinat 3,8 milioane de români cu cel puțin o doză de vaccin, adică un sfert (24%) din populația rezidentă adultă a țării, pe care INS o estimează la 15,7 milioane adulți.

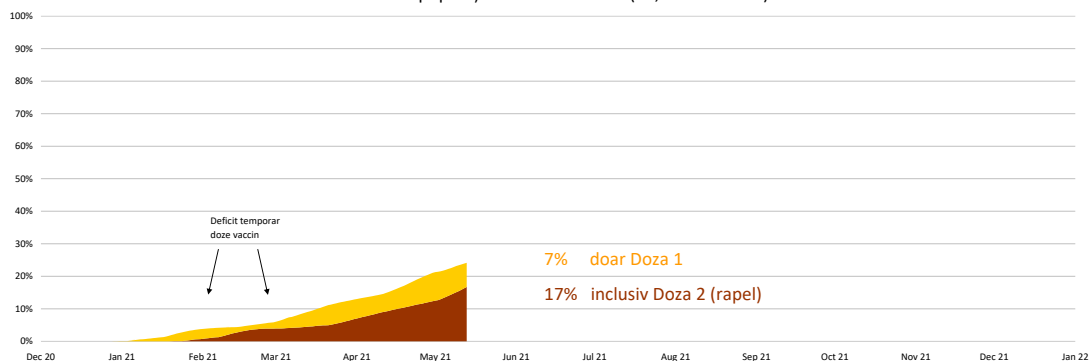
Persoane vaccinate

Doza 1 vs Doza 2 (rapel). Cumulat
milioane români

Persoane vaccinate

Doza 1 vs Doza 2 (rapel). Cumulat
% din total populație rezidentă adultă (15,7 mil. români)

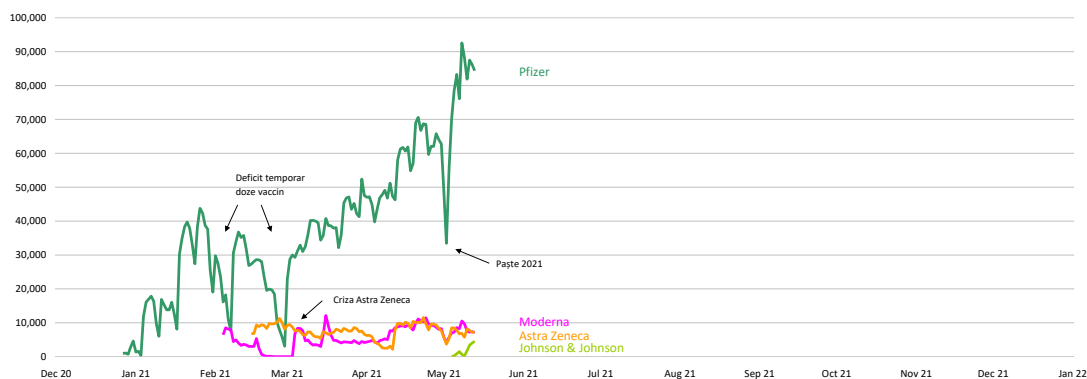
Defalcarea în funcție de numărul de doze administrate este după cum urmează: 2,6 milioane de români s-au vaccinat cu ambele doze, inclusiv rapelul. Aceștia li se adaugă încă 1,2 milioane români vaccinați doar cu prima doză.

În procente din total populație adultă în România, asta înseamnă că 17% din populația adultă a țării s-a vaccinat cu ambele doze, inclusiv cu rapelul, și încă 7% doar cu prima doză.

3.3. Mărci de vaccinuri

Mărci de vaccinuri administrate

Zilnic

Mărci de vaccinuri administrate

Zilnic, % din total

România este o țară în care marea majoritate sunt vaccinați cu Pfizer. Volumul de doze Pfizer administrate a crescut în mod constant din ianuarie 2021 încoace, de la practic nimic la peste 80 mii doze zilnic. Pfizer reprezintă peste 80% din dozele de vaccin administrate zilnic în România. Ponderea lui domină incontestabil cota de piață a celorlalte mărci de vaccin.

Atât Moderna, cât și Astra Zeneca sunt administrate într-un volum de sub 10 mii de doze pe zi și reprezintă fiecare semnificativ sub 10% din volumul total de vaccinuri administrate (7%). Johnson & Johnson, cel mai recent vaccin care a fost introdus în România, are o pondere și mai mică, reziduală, de doar 4% (4,500 de vaccinuri administrate zilnic).

INDICATORI SUBIECTIVI

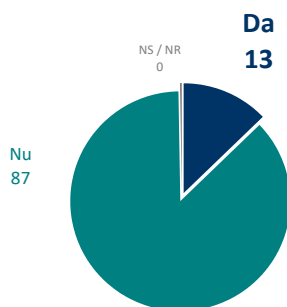
Starea de lucruri care rezultă din analiza indicatorilor obiectivi privind vaccinarea: doze, persoane, mărci de vaccin este completată de informația obținută prin intermediul sondării opiniei publice, în cercetarea RD18.

Ce părere au românii despre vaccinare? S-au vaccinat? Doresc să se vaccineze? Dar despre diversele tipuri de vaccin? Dar despre temele de discuție actuale: criza vaccinului Astra Zeneca, ori pașaportul de vaccinare?

3.4. Comportament de vaccinare

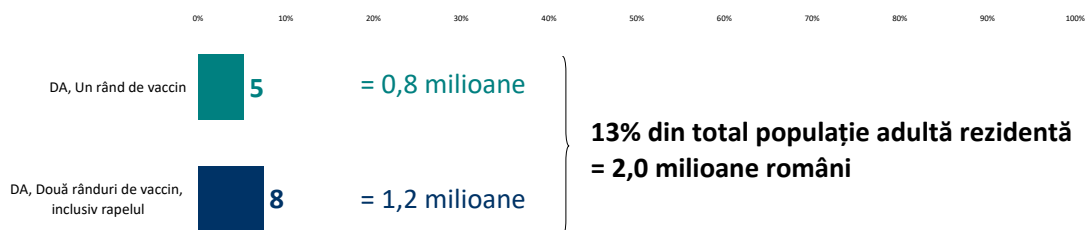
Câți români declară că s-au vaccinat?

V-ați vaccinat anti-Covid?

Ați făcut doar un rând de vaccin sau două, inclusiv rapelul?

% DA

În prima jumătate a lunii aprilie, momentul terminării culegerii datelor, din sondajul RD18 rezulta că aproximativ 2 milioane de români declară că s-ar fi vaccinat, dintre care 1,2 milioane cu ambele doze, inclusiv rapelul, la care se adaugă încă alți 0,8 milioane care făcuseră doar prima doză.

Rezultatul obținut pe bază de declarație prin intermediul sondajului de opinie este exact. La aceeași dată (aprox 10 aprilie), conform cifrelor oficiale puse la dispoziție de către autorități, rezulta că se vaccinaseră 2,2 milioane cu cel puțin o doză, dintre care 1,4 milioane cu ambele doze, inclusiv rapelul. O diferență clar în cadrul marjei de eroare, ținând cont atât de măsurarea probabilistică realizată în cadrul sondajului, cât și de faptul că sondajul înglobează o plajă de răspunsuri oferite între 22 martie și 9 aprilie, de-a lungul a două săptămâni de culegere date.

Dacă repetăm analiza numărului de cazuri pe tot intervalul 22.03 - 09.04, pe baza datelor oficiale furnizate de către autorități, valorile medii rezultante sunt: 2,0 milioane vaccinați cu cel puțin o doză, respectiv 1,1 milioane ambele doze, o egalitate aproape fără de rest cu rezultatele sondajului.

În consecință, putem trage concluzia că sondajul a surprins în mod valid realitatea din teren, la nivel de comportament. Mai mult, că avem de-a face cu un fapt social care nu este afectat de presiuni de conformism, care să ducă la supradecarații sau subdecararații, cum riscăm să avem parte când măsurăm alte feluri de comportamente în cadrul societății: venit, comportament religios, cultural, sexual.

Această comparație între sondaj și rezultatele oficiale ale vaccinării vine să valideze celelalte rezultate obținute prin intermediul sondajului, care măsoară componente ale realității la care nu avem privilegiul de a avea și măsurători oficiale, exhaustive, de tip recensământ, așa cum avem în cazul vaccinării românilor de către stat împotriva Covid.

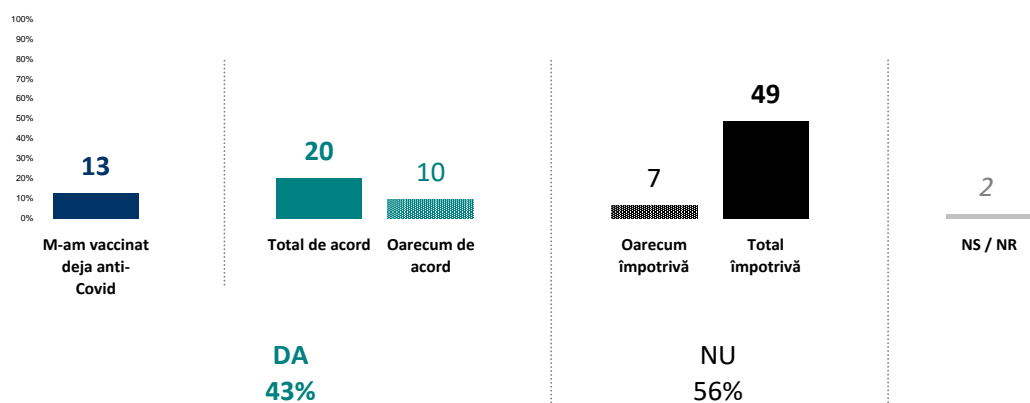
3.4. Nivelul de acceptare a vaccinării

Câți români sunt de acord să se vaccineze?

Evident că, de departe, întrebarea care stă pe buzele tuturor la aflarea rezultatelor de sondaj este: câți români sunt de acord să se vaccineze? Cum s-a schimbat procentul în ultimul timp: a crescut, a scăzut?

STAREA ACTUALĂ. CELE MAI RECENTE DATE DISPONIBILE

În ce măsură sunteți de acord sau nu să vă vaccinați anti-Covid?

La momentul terminării culegerii datelor (aprilie 2021), pe lângă cei 13% care declarau că se vaccinaseră deja, cel puțin cu o doză, prin intermediul sondajului de opinie mai identificăm încă o treime, alți 30% din rândul populației, care declarau că sunt de acord să se vaccineze. Dintre aceștia o parte mai însemnată, o cincime (20%) din total populație se declarau total de acord, însoțiți de altă zecime (10%) care prezentau un nivel de acceptare ceva mai puțin intens: oarecum de acord.

Adunate, cele trei segmente de populație compun aproape jumătate din populație (43%) care este de acord să se vaccineze, fie prin fapt, fie prin intenție. Cealaltă jumătate din populație (56%) declară că e nu e de acord să se vaccineze. Dintre aceștia, cei mai mulți, practic toți (49%) se declară puternic împotriva.

Avem de-a face cu o polarizare evidentă, intensă a opiniei.

Spre deosebire de alte măsurări de opinie publică, pe alte teme, unde identificăm de manieră gaussiană o aglomerare mai puternică de cazuri în jurul mijlocului mai puțin intens (oarecum de acord / oarecum împotriva), în cazul vaccinării opiniile sunt bine definite, intense, vehemente, bine așezate partizan, la capetele de intensitate ale distribuției: total de acord / total împotriva.

Semn al unui subiect care stârnește pasiuni puternice și care stă sprijinit pe valori puternice, ce generează atitudini fără de echivoc.

EVOLUȚIE 2020 ... 2021

Poate chiar mai important decât nivelul de acceptare al vaccinării îl reprezintă evoluția atitudinii sociale la adresa vaccinării Covid.

Cum se schimbă opinia publică?

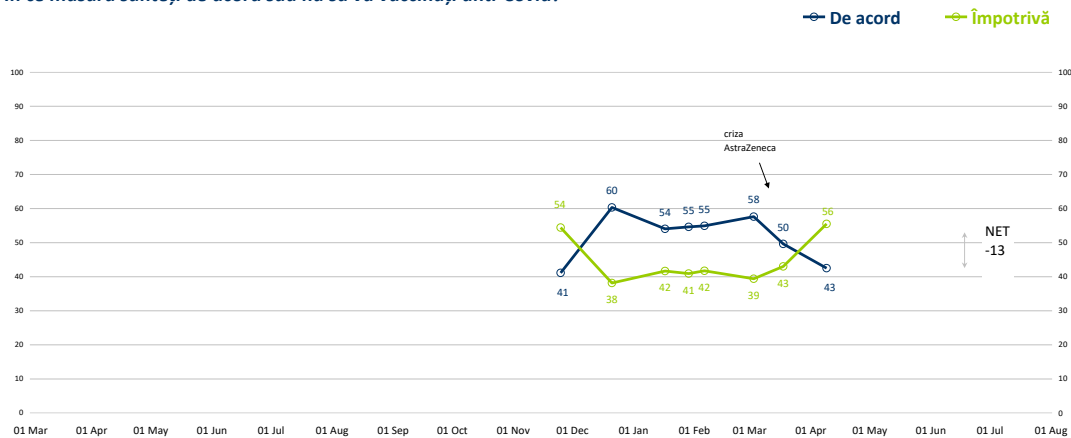
Pe parcursul pandemiei Covid, și mai ales pe parcursul campaniei de vaccinare începută din punct de vedere al comunicării în lunile noiembrie - decembrie 2020, iar din punct de vedere al acțiunii propriu-zise în ianuarie 2021, au avut loc modificări valorice și atitudinale?

E lumea mai dispusă sau mai puțin dispusă să se vaccineze?

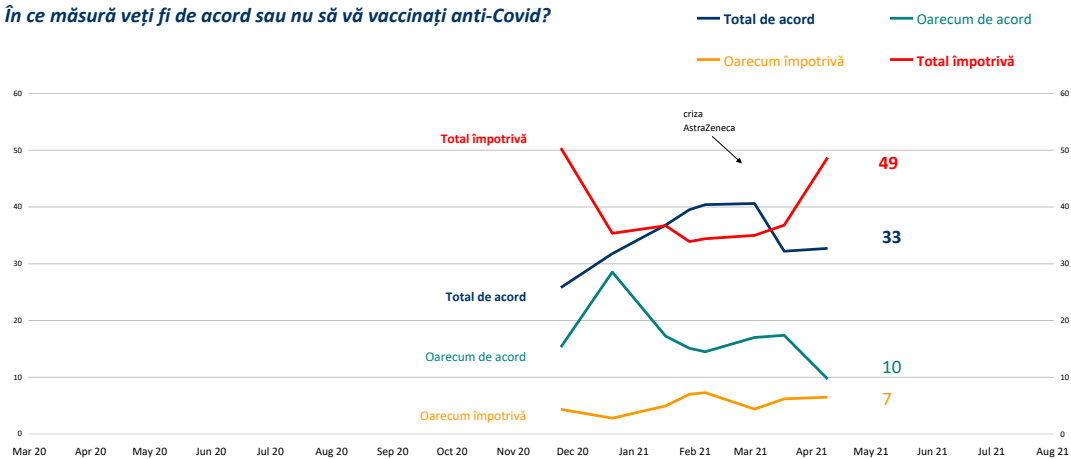
Cum reacționează oamenii la stimuli puternici negativi cum a fost în luna martie criza / scandalul vaccinului Astra Zeneca?

Iată tot atâtea întrebări la care decidenții sunt mai mult decât dornici să afle răspuns, și în consecință tot atâtea motive de utilitate a acestui tip de cercetare din punct de vedere al beneficiarilor proiectului România Durabilă.

În ce măsură sunteți de acord sau nu să vă vaccinați anti-Covid?

În ce măsură veți fi de acord sau nu să vă vaccinați anti-Covid?

De-a lungul celor cinci luni de măsurare a fenomenului vaccinării, identificăm următoarele etape atitudinale:

RESPINGERE INIȚIALĂ. Mai întâi o perioadă inițială de relativă ostilitate, la începutul campaniei de comunicare, înainte să înceapă propriu-zis vaccinarea, la sfârșitul anului trecut. În acel moment inițial nivelul de opinie era mai degrabă preponderent negativ, împotriva vaccinării: 54% împotrivă, doar 41% de acord

ACCEPTARE. Ca urmare a intensificării comunicării și mai ales datorită începerii propriu-zise a vaccinării, anul 2021 sosește cu o îmbunătățire a climatului de percepție socială la adresa vaccinării. Din ianuarie până la

Începutul lui martie, timp de două luni, nivelul de opinie identificat a fost unul preponderent pozitiv, cu în jur de 55% din români de acord cu vaccinarea și doar 40% împotriva. Un net semnificativ și o creștere a acceptării vaccinării. Mai mult, nivelul se prezintă considerabil de constant de-a lungul a mai multor momente de măsurare.

DIN NOU RESPINGERE. CRIZA ASTRA ZENECA. Începutul lunii martie aduce, odată cu primăvara, și criza vaccinului Astra Zeneca, suspectat în mod public de din ce în ce mai multe voci, inclusiv la nivel de autorități statale (de ex. Danemarca, Norvegia), de o seamă de reacții adverse grave, îndeosebi de producere de cheaguri de sânge care poate cauza moartea celui cărui i se administrează vaccinul.

Subiectul face repede înconjurul atenției publice, presa îl preia în mod entuziasm și îl transformă într-unul din subiectele principale ale lunii martie - unul din motivele includerii acestuia în cadrul sondajului nostru de opinie.

Consecința o vedem în rezultatele prezentate în graficele de mai sus. Brus, din martie încoace, în cadrul celor mai recente două valuri de măsurare, nivelul de acceptare marginală (oarecum de acord), cei care sunt de acord, dar nu într-atât de puternic și care pot fi influențați de astfel de subiecte critice, scade semnificativ, de la aproape 20% la 10%. Practic o înjumătățire.

Și nivelul celor care la mod declarativ se arată bine convinși (total de acord) scade și el cinci puncte procentuale, de la 40% la aprox 35%. O scădere totală de $10 + 5 = 15$ puncte procentuale care face ca din nou opinia negativă la adresa vaccinării (împotriva) să prevaleze în fața celei pozitive (de acord).

Putem astfel trage, cu un nivel suficient de ridicat de certitudine, concluzia că acest scandal al vaccinului Astra Zeneca a dus la o răcire semnificativă a climatului social privind vaccinarea, rupând o felie semnificativă din pro-

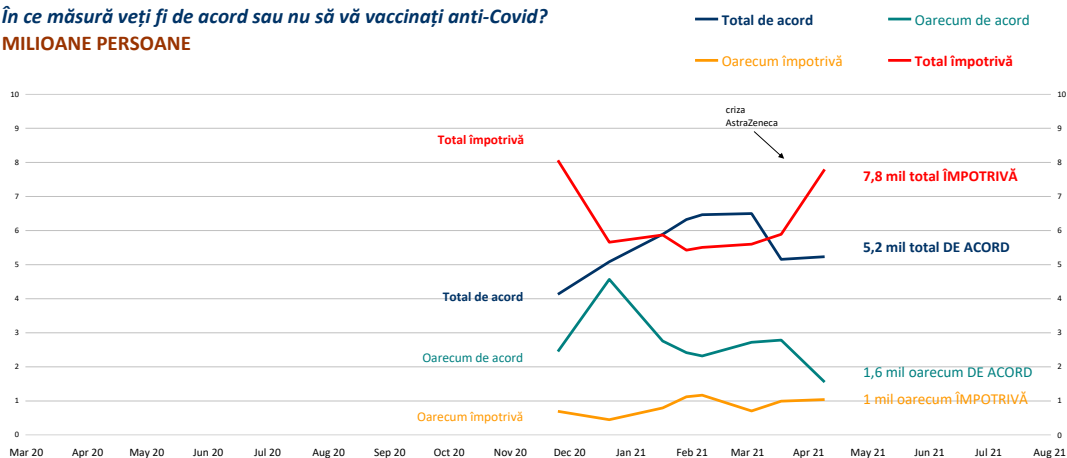

vacciniști, cam 15 din 55, și mutându-i în tabăra cealaltă.

În ce măsură veți fi de acord sau nu să vă vaccinați anti-Covid?

MILIOANE PERSOANE

Convertind procentele în milioane de persoane, ținând cont de totalul oficial al persoanelor adulte cu rezidența în România (15,7 milioane români, cf. datelor oficiale INS), identificăm următoarele volume de acord sau respingere a vaccinării:

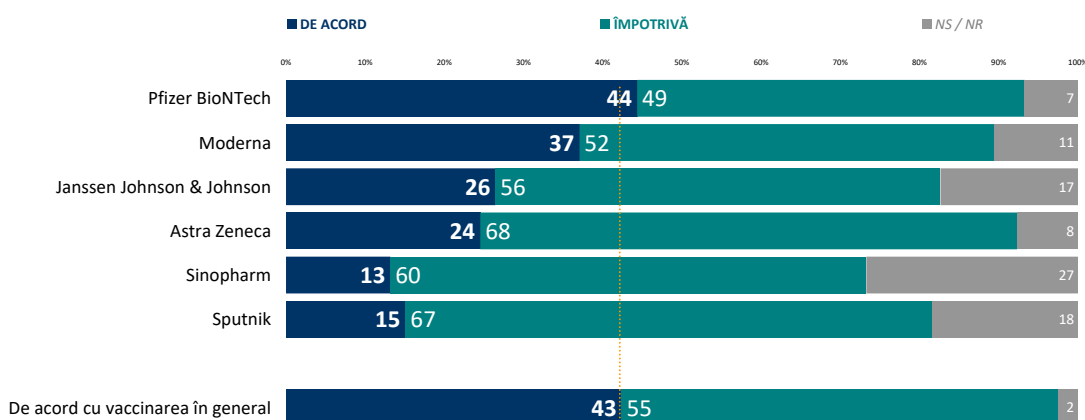
- **DE ACORD:** **6,8 milioane români adulți**
 - Total de acord: 5,2 milioane
 - Oarecum de acord: 1,6 milioane
- **ÎMPOTRIVĂ:** **8,8 milioane români adulți**
 - Total împotriva: 7,8 milioane
 - Oarecum împotriva: 1,6 milioane

Ținând cont că până acum s-au vaccinat 3,8 milioane români (începutul lunii mai, cel puțin o doză), rezultă că mai există la momentul actual un bazin de potențiali vaccinabili de aproximativ 3 milioane de români, după care eforturile de vaccinare ale populației vor deveni din ce în ce mai dificile. Această concluzie este evident validă dacă se păstrează actuala structură atitudinal-valorică identificată în cadrul sondajului RD18.

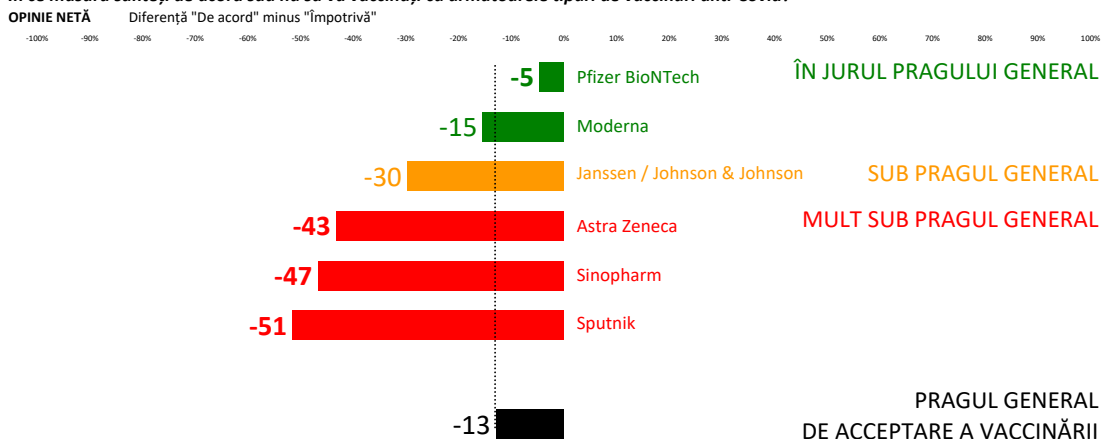
3.5. Tipuri / Mărci de vaccin

Ca urmare a izbucnirii scandalului Astra Zeneca, era imperios necesar să aflăm opinia privind vaccinarea nu doar la nivel general, ci și defalcat pe fiecare vaccin în parte, fie el folosit în rândul populației românești: Pfizer, Moderna, Astra Zeneca, Johnson & Johnson, fie folosit la scară largă în alte părți pe glob, de regulă în afara Uniunii Europene: Sinopharm, Sputnik.

În ce măsură sunteți de acord sau nu să vă vaccinați cu următoarele tipuri de vaccinuri anti-Covid?

În ce măsură sunteți de acord sau nu să vă vaccinați cu următoarele tipuri de vaccinuri anti-Covid?

Rezultatele sunt puternice și foarte utile decidentului public. În comparație cu nivelul general de acord la adresa vaccinării (43% de acord / 55 împotrivă), românii sunt la același nivel în privința vaccinului Pfizer: 44% de acord, 49% împotrivă.

Știind pe baza indicatorilor obiectivi (număr de doze administrate) că acest vaccin Pfizer face obiectul a peste 80% dintre vaccinările din România, tragem concluzia că avem de-a face cu o veste bună: principalul vaccin folosit în România este de departe cel mai acceptat.

Un alt vaccin acceptat, tot pe bază de acid ARN, ca și Pfizer, este vaccinul Moderna, cu un nivel de acceptare apropiat de cel identificat în cazul Pfizer: 37% de acord, 52% împotriva.

Când ieșim din domeniul vaccinurilor croite pe tehnologie ARN și intrăm în domeniul vaccinurilor clasice, cu virus atenuat, dintr-o dată nivelul de acceptare scade semnificativ. Johnson & Johnson (26%) și Astra Moderna (24%) sunt acceptate doar de un sfert din populație, față de aproape jumătate care acceptă Pfizer (44%). Iar vaccinurile create și aplicate în afara Uniunii Europene sunt acceptate de niveluri și mai scăzute de populație, doar de o șesime din aceasta: Sputnik (produs în Rusia) de 15% din români, iar Sinopharm (produs în China) de 13% din români.

Este clar că, pe lângă componenta tehnică a manierei de producere a vaccinului (tehnologie ARN vs clasică), în cazul acestor discrepanțe puternice de acceptare a vaccinării există și un cert element geostrategic, de atitudine publică influențată puternic de climatul rece, aproape ostil al populației României și al discursului public oficial la adresa celor două țări, Rusia și China, care produc cele două vaccinuri non-UE măsurate în sondajul RD18.

Ca și concluzie, vestea proastă este că scandalul vaccinului Astra Zeneca a produs consecințe, ducând la diferențieri semnificative de acceptare a vaccinării în funcție de tipul vaccinului. Vestea bună este că vaccinul folosit în mod dominant în România, peste 80% din dozele administrate, și anume Pfizer, este afectat în cea mai mică măsură de această răcire a climatului social generată de criza vaccinului Astra Zeneca.

3.6. Criza Astra Zeneca

Concluziile prezentate mai sus sunt întărite și validate și de rezultatele obținute în următoarea secțiune a sondajului de opinie RD18, cea dedicată în mod explicit acestei teme de mare actualitate la vremea aplicării chestionarului.

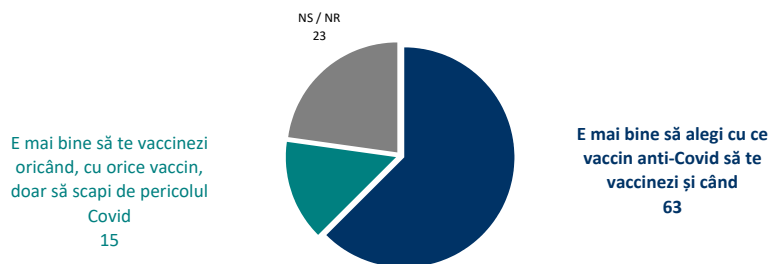
Mai întâi, o opinie generală. Cum e mai bine: cu orice vaccin, așa la întâmplare, nu contează, sau e mai bine să alegi tipul de vaccin și când?

În privința vaccinării anti-Covid, părerile sunt împărțite.

Unii consideră că e mai bine să te vaccinezi oricând, cu orice vaccin, doar să scapi de pericolul Covid.

Alții, din contră, consideră că e mai bine să alegi cu ce vaccin anti-Covid să te vaccinezi și când.

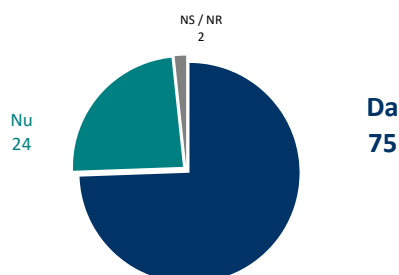
Dvs. cu care din aceste două opinii sunteți mai degrabă de acord?

Răspunsurile obținute sunt fără echivoc. Cei mai mulți români, două treimi din populație (63%) consideră că e mai bine să-ți alegi cu ce vaccin anti-Covid să te vaccinezi, că nu e bine oricând și oricum, doar să scapi de pericolul Covid.

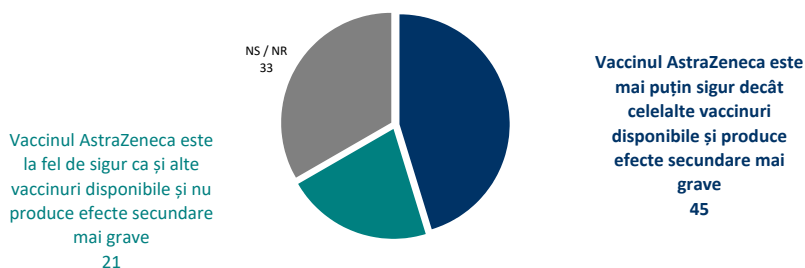
După această întrebare de ordin general, trecem apoi la întrebări explicit despre efectele secundare ale vaccinului Astra Zeneca. Au auzit de acest subiect? Ce părere au?

În ultimele zile, s-a discutat despre cât de sigur e vaccinul AstraZeneca și despre efectele secundare produse de acesta. Dvs. ați auzit de acest subiect?

Notorietatea scandalului Astra Zeneca este una ridicată. Trei sferturi din români declară că au auzit de acest subiect.

În privința vaccinului AstraZeneca, părerile sunt împărțite. Unii consideră că vaccinul Astra-Zeneca este la fel de sigur ca și alte vaccinuri anti-Covid disponibile și nu produce efecte secundare mai grave decât ale celorlalte vaccinuri. Alții, din contră, consideră că vaccinul AstraZeneca este mai puțin sigur decât celelalte vaccinuri și produce efecte secundare mai grave. Dvs. cu care din aceste două opinii sunteți mai degrabă de acord?

Din punct de vedere al opiniei, părerile sunt împărțite. În primul rând, o parte însemnată a populației, o treime (33%) nu poate răspunde la întrebarea „vaccinul Astra Zeneca produce sau nu efecte secundare mai grave? e el la fel de sigur sau nu ca alte vaccinuri?”. Semn al unei încă neașezări atitudinale și al percepției de lipsă de informație pertinentă / validă.

Din restul de două treimi care au o opinie pe acest subiect, și aceștia se împart tot în proporție de doi la unu. Două treimi din două treimi, adică

aproape jumătate din populație (45%) consideră că vaccinul Astra Zeneca e mai puțin sigur decât celelalte disponibile și produce efecte secundare mai grave. Doar o treime din două treimi, adică o cincime din populație (21%) este de părere că vaccinul Astra Zeneca este, în fond și la urma urmei, la fel ca celelalte. De comparat acest nivel atitudinal (21%) cu cei 15% care sunt de acord să se vaccineze cu Astra Zeneca.

4. Știrile false Covid

INDICATORI SUBIECTIVI

Teoria este simplă și acceptată de multă vreme în cadrul științelor sociale. Valorile generale, largi generează atitudini punctuale. Atitudinea generează comportament. Iar valorile și atitudinile sunt influențate de cele aflate, de comunicare.

În consecință, pe acest lanț causal, ne interesează să aflăm opinia românilor pe niște teme intens vehiculate în ultima perioadă în spațiul public și care sunt considerate a fi informație falsă, fake news, ca să folosim termenul la modă în ultimul timp⁷.

Ideea este simplă și puternică. Felul în care sunt vehiculate idei false pe subiectul Covid generează valori ostile și atitudini indezirabile la nivel administrativ, poate influența semnificativ comportamente la nivel de populație și poate veni în coliziune cu acțiunile statului român de combatere și prevenire a pandemiei Covid.

Drept pentru care ne interesează să vedem în ce măsură românii rezonează la acest tip de știri false / fake news / mituri Covid.

Dintr-o pletoară de astfel de idei false vehiculate de la izbucnirea pandemiei Covid, am ales să ne concentrăm pe unele din ele care se referă la subiecte importante și care pot influența puternic românii din punct de vedere valoric / atitudinal / comportamental.

- Despre existența virusului: există sau nu?
- Despre proveniența virului: e creat în laborator sau apărut în natură?

⁷ Nu le mai zice dezinformare, propagandă, manipulare, zvon. Acuma se zice fake news. Go figure...

- Despre gravitatea bolii Covid: e doar o gripă obișnuită, sau Covidul e mai periculos decât atât?
- Despre cei afectați de Covid: mor doar cei vulnerabili, deja cu comorbidități, bătrâni și / sau bolnavi, care oricum ar fi murit în curând, sau pot muri și persoane mai puțin vulnerabile, tinere, sănătoase?
- Informațiile oficiale Covid, statisticile prezentate zilnic, cazuri, morți, vindecări, sunt adevărate sau nu, are populația încredere în ele sau nu?

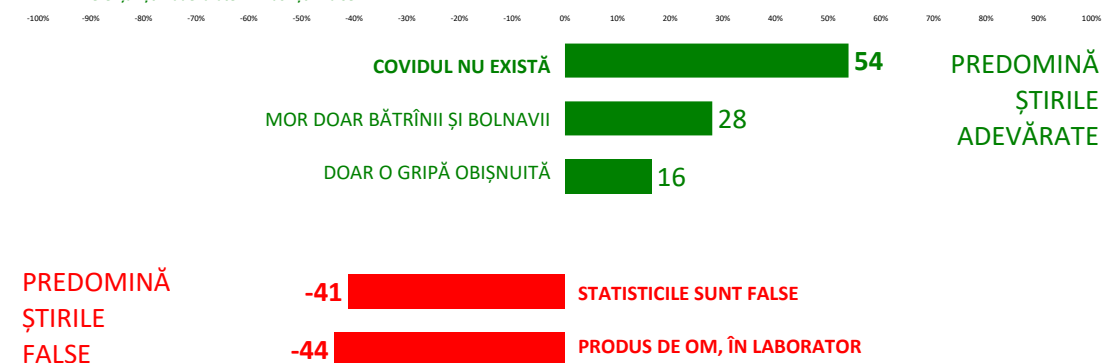
STAREA ACTUALĂ. CELE MAI RECENTE DATE DISPONIBILE

INTENSITATE ȘTIRI FALSE. IERARHIE CREDIBILITATE

Care este volumul net de consumatori de știri adevărate

Cu cât sînt mai mulți cei care cred în știrea adevărată decît în știrea falsă?

NET Diferență "Știri adevărate" minus "Știri false"

Din punct de vedere al momentului actual, cel mai util este să ne uităm direct la rezultatul net, obținut ca diferență între propensiunea pentru răspunsurile adevărate⁸ și cele false.

Care sunt subiectele unde predomină știrile adevărate, unde fake news-urile sunt respinse de către români?

În primul rând, în însăși esența subiectului, în miezul problemei: există sau nu? Românii, în mare majoritate, consideră că există. E de departe subiectul

⁸ ... Sau considerate a fi adevărate la nivel oficial

în care prevalența opțiunii adevărate este cea mai puternic identificată în sondaj. Valoare netă (adevărat minus fals)” plus 51 puncte procentuale (p.p.)

Alte două subiecte prezintă și ele niveluri semnificative de net pozitiv. Ambele se referă la efectele și gravitatea bolii. Românii acceptă în bună măsură faptul că pot muri și oameni obișnuiți, tineri și sănătoși, fără comorbidități, nu doar bătrânii și / bolnavii, cei cu comorbidități care oricum ar fi murit în curând (net plus 28 pp). De asemenea, acceptă într-o măsură ceva mai puțin intensă faptul că nu e doar o gripă obișnuită, că virusul Covid e mult mai periculos (net plus 16 pp).

Și cu asta s-a terminat domeniul prevalenței știrilor adevărate și intrăm în plin teritoriu de fake news. Avem de-a face cu două subiecte unde prevalența opțiunii „știre falsă” este atât de copleșitoare încât unii mai slabi de înger ajung să se întrebe dacă nu cumva avem de-a face, de fapt, cu un alt fenomen social puternic: the wisdom of crowds.

Românii consideră că virusul este produs în laborator, de către om, nu apărut așa aiurea, tam-nesam din natură, de la animalele sălbatice, cum este discursul științific propagat pe canalele oficiale (net minus 44 pp). De asemenea, românii nu au nici un pic de încredere în știrile oficiale, consideră că statisticile oficiale cu care suntem năpădiți în fiecare zi la nivel de comunicare oficială și care sunt preluate con multo gusto de către presa dornică de cifre senzaționale sunt false, lucrurile nu stau chiar așa în realitate⁹.

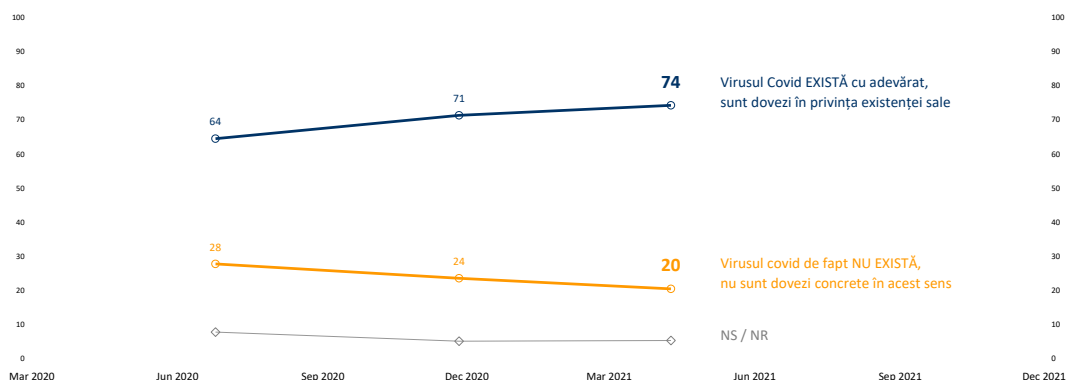
⁹ De comparat această reticență cu recentele comunicări oficiale venite dinspre Ministerul Sănătății despre dificultățile metodologice privind raportarea numărului de morți Covid

EVOLUȚIE 2020 ... 2021

După cum spuneam și în cadrul altor secțiuni ale acestui material, poate mai importante decât datele în sine sunt evoluțiile acestor date de-a lungul perioadei de la izbucnirea pandemiei Covid încoace. Cum se schimbă atitudinea față de temele propuse de către fake news-urile vehiculate în spațiul public de un an încoace?

Le prezentăm în ordinea adevărat - fals, în ordinea propensiunii pentru știrile false.

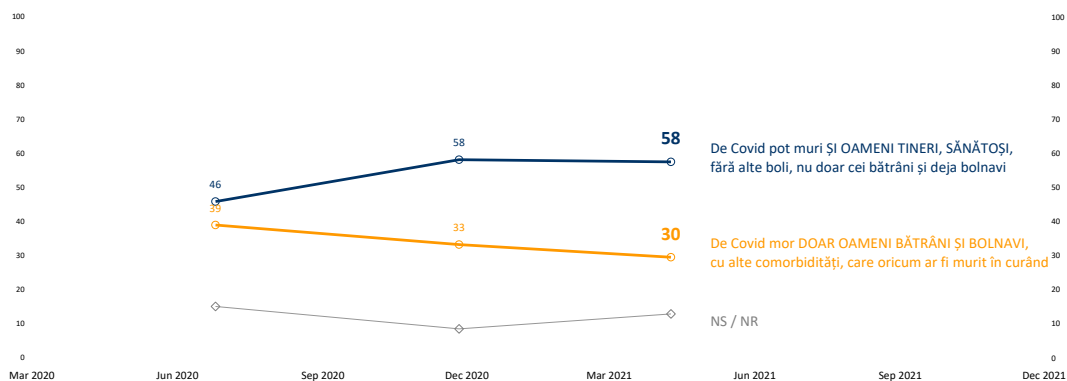
EXISTĂ SAU NU?

De-a lungul ultimului an, opțiunea pentru varianta adevărată, că virusul Covid există cu adevărat, s-a întărit în rândul populației. Deja majoritară la momentul primei măsurări, această opțiune a crescut într-un an de la două treimi (64%) la trei sferturi (74%) din populație.

Concluzie: apetență categorică pentru varianta adevărată, și nu numai că apetență categorică, dar și în creștere.

DE COVID MOR DOAR OAMENI BĂTRÂNI ȘI BOLNAVI SAU ȘI OAMENI TINERI, SĂNĂTOȘI?

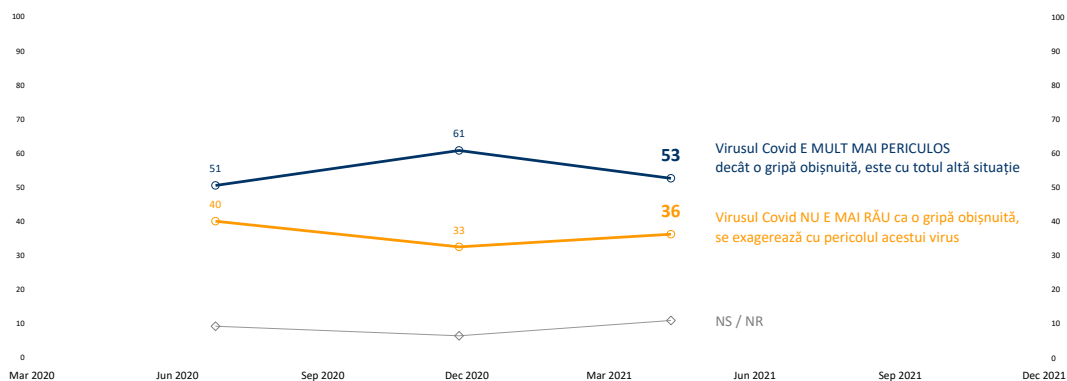
Și în cazul întrebării privind cine e vulnerabil la Covid evoluția este una de întărire a variantei adevărate în mentalul colectiv.

Acum un an opțiunile erau relativ echilibrate, de tip jumătate jumătate. Jumătate din populație (46%) considera că de Covid pot muri și oameni tineri, sănătoși, teoretic mai puțin vulnerabili. Aproape aceeași pondere de români (39%) însă respingea această idee și îmbrățișa alternativa de tip fake news: doar bătrânii și bolnavii sunt afectați de Covid.

Între timp, lucrurile au evoluat semnificativ în mentalul colectiv în această privință. Raportul este de departe în favoarea știrii adevărate: 58% de acord, 30% respingere.

Cu siguranță asta este unul din bunurile câștigate în zona de comunicare din ultimul timp: că virusul este periculos și că de el poate muri oricine, nu doar bătrânii și bolnavii.

E CA O GRIPĂ OBIȘNUITĂ SAU MAI PERICULOS?

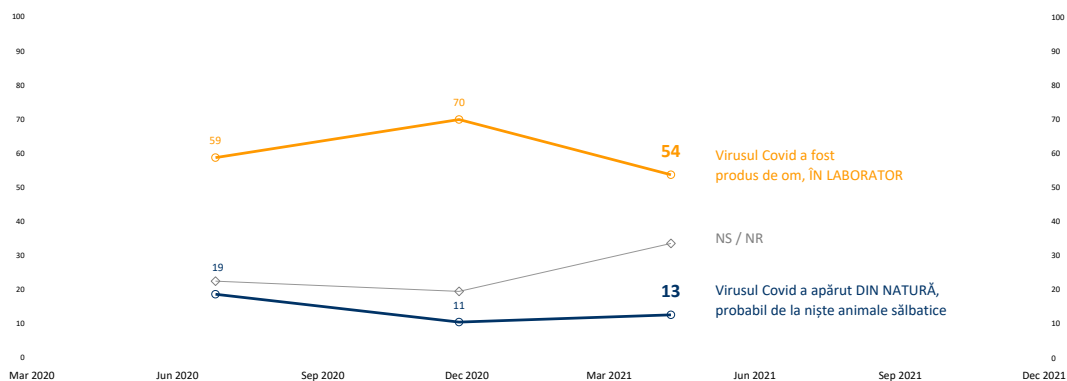

În privința acestei a doua teme privind gravitatea bolii provocate de virusul Covid, evoluția nu mai este într-atât de bine definită ca în celelalte două teme prezentate anterior.

Deși ca nivel de opinie publică rămânem în mod constant în zonă pozitivă / adevărată de-a lungul tuturor valurilor de măsurare, totuși evoluția este una mai degrabă oscilantă și mult mai probabil tributară vagariilor generate de măsurarea probabilistică, de marja de eroare. Nu putem trage o concluzie puternică în privința evoluției acestui indicator. Nu putem respinge ipoteza nulă și estima că au avut loc schimbări semnificative.

Sunt șanse mari ca, de fapt, trendul să fie unul constant, în jur de ușor peste jumătate (55%) din populație care e de acord că virusul Covid e mult mai periculos decât o gripă obișnuită, alături de altă treime din populație (în jur de 35%) care consideră din contra că virusul Covid nu e mai rău ca o gripă obișnuită, se exagerează cu pericolul acestui virus.

DIN NATURĂ SAU CREAT ÎN LABORATOR?

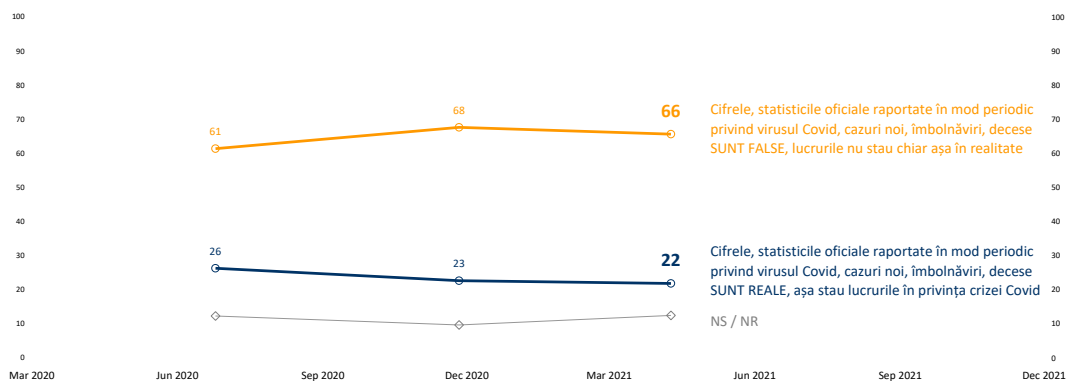
Același lucru îl putem spune și în privința evoluției acestui indicator, privind originea virusului și operaționalizat prin variantele „e produs în natură” sau „în laborator, de către om”.

Nivelul în rândul populației este oscilant, când ceva sub 60% (59% în iunie anul trecut, 54% aprilie anul curent), când ceva peste (70% sfârșitul anului trecut).

Tot ce putem conchide este că românii cred în majoritate că virusul Covid e produs de om, în laborator.

Nu există un trend bine definit de schimbare a acestei atitudini pe parcursul ultimului an de când am început să măsurăm aceste teme de tip fake news.

STATISTICILE OFICIALE DE COVID SUNT FALSE SAU NU?

În privința apetenței populației pentru opinia că statisticile oficiale sunt false lucrurile stau cât se poate de constant, mai constant decât în cazul indicatorului prezentat anterior.

Opinia publică este bine definită și neschimbată pe acest subiect.

Două treimi din români cred în mod constant, de la izbucnirea pandemiei încoace, că cifrele, statisticile oficiale raportate în mod periodic de către autorități sunt false și că lucrurile nu stau chiar așa în realitate.

Doar un sfert din populație crede că aceste statistici oficiale sunt adevărate.

Avem de-a face cu un curent de opinie foarte bine definit și majoritar, care vine într-o tradiție de astfel de atitudini de mefiență la adresa statisticilor oficiale, tradiție încetățenită îndeosebi în ultimul deceniu al regimului comunist, dar care iată continuă să predominie și după 30 de ani de la Revoluție¹⁰.

¹⁰ Oare de ce? Or fi știind românii ceva ce nu știm noi, cei care folosim și vehiculăm date oficiale?